

Blodet droppar...

SERIE. Nyan inleder i dag artikelserien Blodet droppar...

I fyra delar framöver skriver vi om mens, kvinnans smärteblod.

I den första delen svarar gynekolog **Katrina Eriksson** på Cityläkarna på frågor om mens.

SIDORNA 12-13

BUDGETDEBATTEN

Mördarsnigeln gör djur sjuka

LAGTINGET. Mördarsniglar, genmanipulerade grödor och gymnasiereformen hörde till de ämnen som togs upp i lagtingets budgetdebatt i går.

Lagtingsledamot **Roger Slotte** (c) konstaterade att problemet med mördarsniglar nu har nått lantbruket. Sniglarna, som hamnar i ensilagebalarna, alstrar bakterier som är farliga för de djur som äter fodret.

–Djuren blir sjuka av bakterierna och drabbas av nedsatt fertilitet, sade Slotte.

Han kräver nu att landskapsregeringen snarast vidtar åtgärder för att bekämpa mördarsnigeln.

I debatten i går uttryckte flera ledamöter stor skepsis inför genmanipulerade grödor och många ser gärna Åland som en GMO-fri zon.

SIDAN 10

Träffar. Jordbrukaren Anki Mansén-Kalm visade upp sig på Torget tillsammans med andra åländska bönder och delade ut havre till fågelmat och lök till förbipasserande.

Foto: JONAS EDSVIK

Får allt mindre betalt för maten

NYHETER. De stigande matpriserna drabbar konsumenterna, men de som tjänar på det är inte producenterna. De åländska bönderna genomförde en manifestation på Torget i går för att visa att deras andel av livsmedelspriserna blir allt mindre.

För konsumenterna kan lös-

ningen finnas i en snar etablering av lågprisjätten Lidl på Åland. Från den finländska ledningen har man visat intresse att även satsa på lokalt producerade varor. Men det ställer sig de åländska bönderna sig tveksamma till.

–De kanske pressar priserna ännu mer.

SIDORNA 4-5

Nödvändigt i kök och badrum

TEMA. Ett flygande vinställ och andra oundgängliga prylar får du läsa om i temat Kök & badrum. Vi har också frågat vad folk läser i badrummet.

–Jag läser halva tidningen vid frukostbordet och halva medan jag sminkar mig, svarade Xits chefredaktör **Zandra Lundberg**.

SIDORNA 14-15

Tack och adjö. Nej, flyttlasset går inte direkt för David "Tulle" Carlsson. Han blir kvar i Mariehamn några veckor, men igår åkte han iväg på en annan resa.

Foto: JONAS EDSVIK

"Tulle" mot nya mål i Allsvenskan

FOTBOLL. Som junior spelade **David "Tulle" Carlsson** i IF Brommapojkarna, nu är han på väg tillbaka.

Efter fem år i IFK Mariehamn har skyttekungen som frälste Åland be-

stämt sig för att flytta hem till Stockholm och Allsvenskan. På 125 matcher i den grönvita tröjan fick han utdelning över 50 gånger. Det har lagt grunden för en självsäkrare spe-

lare som nu förbereder sig för flytten.

–Det känns perfekt. Man skulle kunna säga att cirkeln är sluten, säger han.

SIDAN 18

familjen

7

"Man ser mycket i naturen. Bara man är tyst så."

SAMU MÄKELÄ, MARIEHAMN, Fyller 50.

kultur

8

Roope Gröndahl är en av de medverkande i en klassisk konsert på Ålands musikinstitut

sport

19

Frida Thilén kan bli Åland Uniteds nya målgörare.

åland24 ikväll

I Sportmagasinet analyserar Johan helgens matcher med **Marcus Englund**, IFK Mariehamn, och **David Holmberg**, Våsc.

Reclinergrupp 1.495€

TILLFÄLLET

Välkommen på sömnkväll!

Tisdag 18/11 är det sömnkväll på Mio. Vi har extraöppet till klockan 20.

Bädd- madrass på köpet!

Värde
155€-795€

Madrass+
bäddmadrass

575€

Vi sover en tredjedel av vårt liv och en riktigt bra madrass är en av livets viktigaste investeringar. Mios eget madrasskoncept Bedtime har blivit en succé, med ett brett utbud av madrasser i olika prisklasser. I butiken väntar sömnspecialister som guidar dig hela vägen till ett lyckat madrassköp. Vi bjuder på enkel förtäring denna kväll.

1. Kontinentalmadrass Bedtime Comfort No.1 Duo, 180x200 cm inkl. bäddmadrass No.2 **1515€** (1940€) exkl. ben **2. Rammadrass** Bedtime Comfort No.1 90x200 cm inkl. bäddmadrass No.1 **575€** (730€) exkl. ben.

Samlar namn. Isabel Kvarnfors (till vänster) och Anna-Linnéa Rundberg i föreningen Ekologiska odlare samlar namn som stöd för ett GMO-fritt Åland.

ÅPF:s eko-odlare mot GMO-grödor

■ Ålandsproducentförbunds ekologiska utskott hade möte i torsdags och bestämde sig då för att gå med i den namninsamling med påföljande uppvaktning som föreningen Ekologiska odlare, Ålands natur och miljö samt Agenda 21-kontoret gör mot genändrade grödor.

–Vi har haft frågan uppe tidigare och beslöt oss redan i vårvintras att återkomma till ärendet i samband med lagberedningen i riksdagen. Våra medlemmar är ekologiska odlare i alla grenar och det börjar bli många med i systemet som har omlagd mark, upp mot 150 stycken, säger ordförande **Anders Johansson**.

Vid mötet konstaterade man att Åland borde arbeta för att bli en helt GMO-fri zon.

–Vi anser att man borde arbeta för att Åland ska utnyttja sin behörighet och sin självstyrelse i jordbrukssektorn där vi tar ett eget ansvar. På Åland ska inte odlas GMO-växter, säger Johansson.

Utskottet beslöt också föreslå till ÅPF-styrelsen att ta upp frågan vid höststämmen i slutet av november.

–Om man tillåter GMO-odling innebär det i princip att all ekologisk odling slås ut, Åland är så pass småskaligt, säger Anders Johansson. (mt)

Ökad poliskontroll hela veckan

■ Hela denna vecka ökar polisen övervakningen i Mariehamn med anledning av de nya hastighetsbegränsningarna i staden som Nya Åland berättat om.

–Målet är att minska hastigheten i Mariehamn och informera bilförarna om hastighetsändringarna som sker inom de närmaste veckorna, säger kommissarie Eva Fellman. (mt)

Skadegörelse på personbil

■ En personbil, som stod parkerad på Östra Esplanadgatan i Mariehamn, har utsatts för skadegörelse.

Någon eller några krossade vid 21-tiden på lördag kväll tre av bilens rutor.

Skadegörelsen är polisanmäld. (tt-s)

GRANSKNINGEN AV ÅLANDSDAGARNA

Lantrådet svarar på oppositionens kritik:

Ogrundade, grova anklagelser

Tillbakavisar kritik. Lantrådet Viveka Eriksson försäkrar att anmärkningen mot näringschef Linnea Johansson inte är någon politisk beställning utan helt och hållet en sak mellan tjänsteman och förman inom förvaltningen. Arkivfoto: ERKKI SANTAMALA

–**Det finns en tydlig skiljelinje mellan politiskt beslutsfattande och förvaltning, säger lantrådet Viveka Eriksson.**

Hon försäkrar att anmärkningen mot Linnea Johansson för budgethanteringen av Ålandsdagarna är en sak mellan tjänsteman och förman, och att frågan inte har någonting alls med politik att göra.

I fredags presenterades granskningen av Ålandsdagarna i Helsingfors och dess konsekvenser. Utredningen visar att budgeten för projektet har överskridits stort, och näringschef Linnea Johansson, som var budgetansvarig, fick en skriftlig anmärkning av förvaltningschef **Arne Selander**.

I kölvattnet av nyheten höjdes kritiska stämmor i lagtinget i fredags, och flera i oppositionen kallade anmärkningen för "en politisk beställning" från liberalt håll.

–Jag tycker att det är helt ogrundade anklagelser, och ganska grova sådana, säger lantrådet Viveka Eriksson.

Eriksson säger sig inte förstå

hur någon kan tro att anmärkningen mot Johansson har något med politik att göra och hon säger att revisionsrapporten är en fråga som förvaltningschefen har skött på egen hand.

–Det är uttryckligen en fråga som förvaltningschefen har skött. Han har beslutat att inte göra någon prickning av Linnea Johansson, utan det handlar om en anmärkning som inte leder till några vidare åtgärder. Vari det politiska ligger förstår jag inte, jag tycker det är märkligt.

Eriksson tillägger att tillsättandet av ny näringschef däremot var ett politiskt beslut och en fråga som hon själv överförde till plenum.

–Där togs ett enhälligt beslut att Linnea Johansson skulle bli ny näringschef och hon har mitt och den samlade landskapsregeringens fulla stöd, säger Eriksson.

Oppositionsspel

Eriksson berättar att hon planerat att sammankalla till presskonferens för att svara på frågor som uppstått sedan granskningen av Ålandsdagarna offentliggjordes.

–Eftersom det blev så här i

tidningarna tycker jag att det är viktigt att reda ut begreppen, det är väldigt viktigt att poängtera att det finns en skiljelinje mellan politiskt beslutsfattande och förvaltning.

Är det ett bekymmer för dig och för liberalerna att folk tror att det kan vara på det här viset?

–Det är lite oppositionsspel att man försöker påstå att det är så här, men man kan ju inte bygga sådana här anklagelser på insinuationer, man måste ju i så fall föra fram bevis för det man säger.

Förstår inte

Förvaltningschef Arne Selander tillbakavisar också han oppositionens påstående om att anmärkningen mot Johansson skulle vara en politisk beställning.

–Jag förstår inte var de har fått det ifrån. Det här är något som jag har gjort inom mitt ansvarsområde.

Hur påverkar det dig att folk för fram sådana åsikter?

–Ingenting. Det är politik.

MALIN LUNDBERG
malin.lundberg@nyan.ax

Ingen ny policy för överskridning

Under debatten i lagtinget i fredags undrade **Jörgen Strand** (fs), om landskapet infört en ny policy vad gäller budgetöverskridningar. Han undrade om granskningar som den av Ålandsdagarna även ska gälla ansvariga för andra projekt som överskrider och han nämnde kk-huset som ett exempel.

Förvaltningschef **Arne Selander** säger att så inte är fallet.

–Nej det är det inte, det beror helt på omständigheterna. Det förekommer då och då att man överskrider budget, men i det här fallet förekom det uppgifter på att man hade brutit i kontrollen, därför gjordes en granskning. I de flesta fall ser man långt på förväg att budgeten inte kommer att räckta till och då kan man

Om man bör granska projekt som överskrider budget beror helt på omständigheterna, säger Arne Selander.

Foto: JONAS EDSVIK

hantera det politiskt och det blir inte ett problem på samma sätt som det blev nu, säger han. (ml)

Lantrådet i diket efter rådjurskrock

Lantrådet Viveka Eriksson var på väg in till Mariehamn från hemmet i Finström Bartsgråda när ett rådjur sprang ut framför bilen.

–Jag körde på det och hamnade sedan i diket, säger hon.

Det blev en turbulent morgon för lantrådet Viveka Eriksson (lib). Vid åttatiden på morgonen var hon

på väg hemifrån till arbetet i Mariehamn. Men vid Finström Ämnäs avbröts resan abrupt.

–Det kom ett rådjur utspringande och hoppade ut framför bilen, säger hon.

En kollision uppstod och Viveka Eriksson valde att väja ner i diket.

–Jag märkte att jag tappade kontrollen och att det kom mötande trafik, så jag väjde undan, beskriver hon.

Lantrådet uppsökte efteråt akuten för kontroll.

–De har tagit olika prover, men jag är nog mest mörbultad, säger hon.

Äkte du till arbetet sedan?

–Nej, jag finns med på telefon. Egentligen är jag sjukskriven ett par dagar, men vi får se hur jag gör imorgon (läs: idag). Just nu känner jag mig skakig och mörbultad.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax

Spår efter olycka. Strax före trafikkontrollplatsen i Finström Ämnäs väjde lantrådet Viveka Eriksson i diket efter krock med ett rådjur i måndags morse. Foto: JONAS EDSVIK

DE HÖGA MATPRISERNA

Produktionspriser pressar

Vart går pengarna? Om bonden får 5 procent, vem tar resten?

Matpriserna går upp, men producenterna täljer inte guld.

Stigande produktionspriser var temat för Ålands producentförbunds manifestation på Torget i Mariehamn i går.

Äggproducenter får 10 euro för 10 kilo ägg. Ett kilo gris-kotletter kostar 9 euro, 1,50 går till bonden. 4 procent av brödkakans pris tillfaller bonden och 35 cent av mjölken pris på cirka 90 cent går till bonden.

I en nationell manifestation vill Svenska lantbruksproducenternas centralförbund visa konsumenterna hur stor del av priset på produkten som går till producenterna. Genom att visa upp sig och berätta om producenternas situation ska förståelse för hoppningsvis öka.

På Torget i Mariehamn står de åländska bönderna **Ralf Fagerholm, Lotta Skrtic-Lindholm, Evert Paulsson** och **Anki Mansén-Kalm** och delar ut broschyrer, fågelmat och lök till förbipasserande. De säger att de ökade produktionskostnaderna saknar rim och reson.

–Det man kan reagera på

Priserna stiger. Här ser man hur livsmedlen blir dyrare för konsumenterna medan producenternas prisökning inte följer samma utveckling. Källa: MTT/JYRKI NIEMI

är att det ökar inom alla produktionsgrenar, säger Lotta Skrtic-Lindholm, växthusodlare från Vårdö.

Stigande kostnader

Utsäde, foder och gödsel har stigit med raketfart.

–Gödsel har stigit med 125 procent på ett år, säger Ralf Fagerholm, som odlar spannmål, chipspotatis och lök i Hammarland.

Kött och spannmålsproducenterna har det extra job-

bigt, men även mjölkproducenterna har drabbats.

–De har aldrig klagat tidigare, säger Skrtic-Lindholm.

Producenternas omkostnader ökar, men de får samma pris för sin produkt som tidigare. Priserna i butikerna däremot går upp. De har ökat med tio procent under ett år enligt Statistikkentralen.

Plus minus noll

–Mjölkhöjningen som gjordes var meningen att gå di-

rekt i bondens ficka. Det gör den också, men i stället tog man bort ett stöd, säger Skrtic-Lindholm. Så det blir plus minus noll för bonden.

Problemen är som sagt de dyra omkostnaderna. Ralf Fagerholm, påpekar att när spannmålspriset gick upp ökades suget efter gödsel. Det gödsel som används mest, trädgårds Y3, kostade 600 euro att gödsla en hektar. Nu är priset 1.000 euro för en hektar.

Vad är lösningen på lantbruksproducenternas dilemma?

–Det måste lösas på politisk nivå, säger Skrtic-Lindholm.

Alla är överens om att mer bidrag inte längre hjälper upp situationen.

Men är det inte ni som sitter inne med lösningen?

–Vi är experter på att odla, säger Anki Mansén-Kalm, specialodlare från Jomala.

–Problemet är att mellanledet tar mycket, säger Fagerholm.

–Det kostar att äta, säger Evert Paulsson, köttbonde från Lumparland.

Trots att man på Åland klagar på höga matpriser kanske vi inte har det.

–Vi har låga matpriser om man jämför med resten av Europa, i förhållande till våra löner. Andelen av månadslönen som går till mat är inte stor, säger Skrtic-Lindholm.

Maten inte så dyr

Enligt Paulsson görs konsu-

Belastar budgeten. De stigande matpriserna visar sig i kommunernas budgetar. Bilden är tagen i ett annat sammanhang när Kajsa Winberg, Ellen Storgård, Elin Nordberg och Angelica Sagulin förser sig med sallad i Rangsby skola. Arkivfoto: JONAS EDSVIK

Kommunalt recept för stigande matkostnader:

Matpriserna sätter kökspersonalen på pottan. För att få pengarna att räcka måste man snåla in eller ansöka om tilläggsbudget.

Maten är drygt tio procent dyrare än för ett år sedan uppger Statistikkentralen. Det märks på Åland.

Inom kommunerna ökade redan de nya skolmatsbestämmelserna kostnaderna för skolmaten. Hur står det

till nu? Nya Åland ringde till några kommunala kök.

På Trobergshemmet måste man söka tilläggsbudget för att få pengarna att räcka till. Där vill man inte dra ner på något för att kunna ge sina klienter god mat.

Carita Carlsson på äldreboendet Hammargården i Hammarland uppger samma sak.

–Vi går över budgeten, men sparar inte in på något.

Man får ansöka om tilläggsbudget.

Billigaste alternativet

I Strandskolas kök får man satsa 1,25 euro per elev och dag. I det ingår lunch och mellanmål.

–Klart att det märks att matpriserna gått upp, säger köksföreståndare **Maj-Gun Sjöberg**. Vi försöker hela tiden se det billigaste alternativet.

Hittills har man inte varit tvungen att göra avkall på något, men man måste hela tiden fundera på ekonomin. Anslaget för skolmaten i Strandskolas skola var oförändrat i några år, men 2007 höjde det till 1,20 euro, i år höjdes det ytterligare 5 cent och för nästa år ännu 5 cent till.

–Det är många portioner det handlar om sammanlagt, men 5 cents höjning spelar ingen roll här i köket.

Flera fall av misshandel

■Sex fall av misshandel, två av dem grova, har under veckoslutet anmälts till polisen.

I fredags var två personer inblandade i slagsmål i Finström Ämnäs och slag utdelades både mot huvud och mage.

Tidigt på lördag morgon skadades en person som blev slagen i huvudet med en vägkon. Misshandeln, rubricerad som grov, inträffade på Torggatan i Mariehamn.

En timme senare, klockan fyra på lördag morgon, bör-

jade en person blöda efter att ha blivit slagen i huvudet ombord på ett kryssningsfartyg.

Ytterligare en timme senare var det dags för polisen att rycka ut till nästa slagsmål som inträffade i lobbyn i ett av hotellen. I det här fallet hand-

lade det om sparkar mot ben och slag mot huvudet. Söndag kväll skadades två personer ombord på ett passagerarfartyg. Det ledde till två anmälningar, misshandel och grov misshandel. Som tillhygge användes bland annat en flaska. (tt-s)

Ab Lantbruk söker ny vd

■Ab Lantbruks nuvarande vd **Sture Blomqvist** stiger åt sidan och låta nya krafter ta över. Blomqvist kommer dock inte att lämna företaget helt utan har kvar sina uppgifter som försäljare.

Sista ansökningsdatum för

tjänsten är den 5 december men hittills har inga ansökningar kommit in.

Sture Blomqvist sitter kvar på sin post till den sista januari och han menar att man fram tills dess har hittat en ny vd. (c-ml)

DE HÖGA MATPRISERNA

bönderna

Ökade kostnader och minskad vinst. Ralf Fagerholm och Lotta Skrtic-Lindholm med Arthur i famnen vill göra konsumenterna medvetna om producenternas lilla andel av matpriset.

mentprisjämförelserna med många andra varor än endast livsmedel. Själva maten är inte så dyr anser han.

Vad tycker ni om att Lidl kanske etablerar sig på marknaden. Näringsministern har ju sagt att de ska vända sig till lokala producenter.

–Det slår ut producenterna ännu mer. De pressar priserna vansinnigt har jag hört från andra ställen, säger Skrtic-Lindholm.

Paulsson ser ålänningarna som lojala mot sina småbutiker och Skrtic-Lindholm märker att ålänningarna i mån av möjlighet handlar åländskt.

–Man vet att man får kvaliteten för pengarna.

Den åländska stötestenen är småskaligheten. Stora odlingar ger större effektivitet. Snart tas stöden bort och det är oundvikligt att matpriserna kommer att stiga eftersom producenter-

na måste få lönsamhet i sin produktion.

Alla är överens om att fanns det en enkel lösning skulle inte bönderna stå på Torget. Lösningen måste arbetas fram i samarbete mellan politiker och bönder.

NINA SMEDS
nina.smeds@nyan.ax
tfn 528 406

Foto: JONAS EDSVIK
jonas.edsvik@nyan.ax
tfn 528 471

Svångrem eller tilläggsbudget

Enligt Sjöberg blir barnen mätta.

–Äter de sig inte mätta är det för att de inte vill ha.

Lättare på dagis

De daghem som Nyan talat med har inte några större problem, pengarna räcker.

I Sviby daghem lyckas kocken **Marina Karlsson** få budgeten att räkna precis.

–Förr har det funnits lite kvar till jul, men nu blir det

inget över. Men vi behöver inte söka tilläggsbudget.

Daghemmet Videungen i Lumparland har inte heller behövt snåla än. Man får maten från skolan och har 50 cent per barn för att servera morgonmål, mellanmål och inhandla mjölk och dylikt.

–Det ska ingå någon sort utflykt också, säger köksbiträde **Majvor Blomqvist**. Beroende på hur mycket pengar det finns kan det

vara en utflykt med mat med från dagiset eller restaurangbesök.

Man klarar sig med att köpa Pirkka-produkter från närbutiken och bland annat laga egna krämer.

NINA SMEDS
nina.smeds@nyan.ax
tfn 528 406

Plastindustri får bygga ut

■Plastindustriföretaget Colorant Chromatics Ab har beviljats byggnadslov av byggnadsnämnden i Saltvik. Företaget satsar på en tillbyggnad av den gamla fabrikslokalen med utrymmen för en ventilationsanläggning och det rör sig om totalt drygt

25 kvadratmeter. I beslutet framhålls att särskild vikt ska fästas vid att den föreskrivna ljudnivån inte överskrids. Dessutom ska det brandtekniska utlåtandet efterföljas, vilket bland annat innebär att en dörr och ett fönster ska muras igen. (mt)

Ny förläggare bakom sjökorten

■Sjöfartsverket har efter anbudsbegäran valt ut en ny förläggare som trycker de finska sjökorten för åren 2009-2011/2012. Tävligen vanns av Troil Marin Ab Oy i Helsingfors som har förlagsrättigheterna i ett 3+1-årigt avtal. Fö-

Till Åland? Lågpriskedjan Lidl förhandlar om etablering på den åländska marknaden. Bilden är från Norrtälje. Arkivfoto: KIKI ALBERIUS-FORSMAN

Lågpris-Lidl kan gynna både producenter och konsumenter

En tysk lågpriskedja är på väg att söka näringsrätt på Åland. Enligt utsago vill de delvis också satsa på lokala producenter. För konsumenterna betyder det billigare priser.

Ålands näringsminister **Jan-Erik Mattsson** har träffat den tyska lågpriskedjan Lidl:s finska representanter för en diskussion om eventuell näringsrätt på Åland. Etableringen på den åländska marknaden skulle innebära billigare priser för de åländska konsumenterna. Men Lidl har också konceptet att ta in billiga varor från Tyskland och sälja.

Hur påverkar Lidl:s eventuella etablering de lokala producenternas situation på Åland?

–Lidl erbjöd sig att ta in flera åländska produkter och utgöra ett producentled för dem.

Mattsson säger också att vägen från bonden till butiken blir kortare enligt Lidl:s koncept vilket leder till billigare priser för konsumenterna.

Modell Kappahl

När Kappahl etablerade sig på Åland år 2002 befarade man att den stora klädkedjan skulle konkurrera ut klädaffärerna. Men än råder det ingen brist på klädaffärer på Åland.

Ålands köpmannaförenings ordförande **Tom Forsbom** gjorde en kartläggning två år efter att Kappahl etablerats och såg att sex stycken klädaffärer slutade sin verksamhet under den tiden. Han såg aldrig på orsakerna, men på de förlorade arbetsplatserna.

–De hade sysselsatt tolv personer och Kappahl sysselsatte då tio personer så två arbetsplatser försvann.

Men Forsbom säger också att det har kommit nya klädaffärer efter kartläggningen.

Om Lidl etablerar sig på Åland, hur går det då?

–En gissning är att de stora,

Kontakt. Näringsminister Jan-Erik Mattsson har varit kontakt med Lidl och säger att en etablering på Åland kan gynna även producenterna. Arkivfoto: STEFAN ÖHBERG

Köpmannaföreningens ordförande **Tom Forsbom** hoppas att Lidl:s eventuella intåg på Åland minskar köpresorna till Sverige. Arkivfoto: JONAS EDSVIK

Kantarellen, Sparhallen och Mattssons klarar sig och sannolikt får någon liten stryka med.

Men det finns ju inga småbutiker kvar? De tre stora har ju redan konkurrerat ut dem.

–Nej förstås.

Forsbom håller med om att det bli positivt för konsumenterna prismässigt om Lidl etablerar sig på Åland. En annan fördel han ser är att det minskar Sverigehandeln.

–När man åker till exempelvis Uppsala för att handla något speciellt så köper man mycket annat samtidigt.

NINA SMEDS
nina.smeds@nyan.ax
tfn 528 406

Fakta/Lidl

■Företaget började som Lidl & Schwartz i Tyskland på 1930-talet.

■Lidl har sammanlagt 7.000 varuhus i Europa och har det mest omfattande lågprishätverket i Europa.

■I januari 2008 fanns 121 Lidl-varuhus i Finland.

■Butikerna, som i regel befinner sig någonstans mellan en närbutik och en stormarknad på storleks-skalan, läggs oftast utanför stadskärnorna i för Lidl särskilt uppförda byggnader.

■Lidl har gjort sig känt för att hålla låga priser; *ist billig* (är billigt) är företagets slogan.

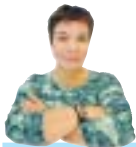
■Några punkter bakom prisnivån: Effektiv distribution och logistik, centrerad till ett fåtal orter. Reducerat sortiment och få färskvaror. Mycket stor andel egna märkesvaror. Enkelt och enhetligt utformade butiker i billiga lägen utanför stadskärnorna.

Källa: WIKIPEDIA

dock sjöfartsverket för produkter, material och kort. Samma instans ansvarar för uppdateringen av tidningarna Underättelser för sjöfarande och Underrättelser för båtfarare. Enligt ett pressmeddelande förändras inte servicenivån för

de officiella sjökortens del genom det nya förlagsavtalet.

Sjökortsreformen som påbörjades år 2003, där de finska sjökorten revideras enligt den internationella standarden, fortsätter. Nu står huvudsakligen insjökorten i tur. (mt)

Kiki Alberius-Forsman

Epost: kiki@nyan.ax

Telefon: 528 451

familjen

Dagens namn

MAX

Dop

Två kusiner döptes lördagen den 15 november i S:ta Catharina kyrka i Hammarland. Det var **Amanda Matilda Adèle Karlsson**, dotter till Mona Lindroth och Mikael Karlsson i Mariehamn samt **Victor Jan-Evert Hedbäck**, son till Sara Hedbäck och Jonny Karlsson i Hammarland. Dopen förrättades av kyrkoherde Gunnevi Styrström.

Rufus Axel Henning Mattsson döptes i lördags 15 november i Föglö kyrka. Föräldrar är Elin Margaretha och Benny Gustav Mattsson på Föglö. Dopen förrättades av kyrkoherde Tommy Tornberg.

Vi firar 1-15 år

Nikita Spanbo i Mariehamn fyller 5 år i dag den 18 november. Han grattas av mamma Alesja och Ronny.

Nick Lagerberg i Hammarland Lillbolstad fyller 3 år i dag den 18 november och gratuleras av farmor och farfar.

Ålandsbördiga Johanna Jahrén på Nordea i Sverige har utsetts till gruppchef för personliga bankmän på kontoret Globen samt platschef för kontoret Hammarby Sjöstad. Hon kommer närmast från befattningen som regionkreditanalytiker i region Norra Stockholm.

DÖDA

Vår mor, mormor och farmor

Margit Grönqvist

f. Finne

avled på sitt älskade Brändö 13.11.2008

Saknad av

Britta, Fredrik och Mikaela med familj

Siv, Reinhard, Arvid och Axel

Kristian, Jennifer och Per

Jordfästningen äger rum i Brändö kyrka
måndagen den 24.11 kl. 15.00.
Efteråt inbjudes till kaffe i församlingshemmet.

Kusiner 2008! Den 2 november föddes Alfred på Danderyds sjukhus, han vägde 2.645 gram och var 46 cm lång. Föräldrar är Maria Söreskog och Jimmy Pero. Stolt kusin är Valter, till vänster, som även han föddes på Danderyds sjukhus den 9 maj och vägde då 3.490 gram och var 50 cm lång. Föräldrar är Josefin Pero och Per Larsson. Familjerna är bosatta i Sollentuna respektive Solna. Jimmy och Josefin är bördiga från Lumparland. Foto: PRIVAT

Isak, 1 år och 9 månader, håller om sin tryggt sovande lillasyster. Flickan föddes den 26 oktober kl 3.51. Hon vägde 3.800 gram och var 50 cm lång. Föräldrar är Helena och Samuel Karlsson. Familjen bor i Hammarland Bovik. Foto: PRIVAT

Peter Lindbäck för öppenhet på stiftsmötet

Lekmannamedlemmen Peter Lindbäck, Åland, medlem i såväl stiftsfullmäktige som kyrkomötet, väckte på stiftsmötet i Jakobstad ett initiativ om att stiftets samtliga kyrkomötesombud ska få rätt att närvara vid stiftsfullmäktige.

Lindbäck motiverade förslaget med att många av de ärenden som behandlas av stiftsfullmäktige förs vidare

till kyrkomötet och att det är viktigt med en direkt kommunikation mellan de båda beslutsfattande organen.

Stiftsfullmäktige beslöt enhälligt att bevilja stiftets kyrkomötesombud närvarorätt vid fullmäktigemötena under den pågående mandatperioden.

De första stiftsdagarna i Borgå stift avslutades på söndagen. Före högmässan i Pedersöre kyrka fick dagarnas cirka 600 deltagare ta del av en strategi för stiftet, som enligt strategigruppens ordförande, stiftsdekan **Sixten Ekstrand**, mera är ett startskott än ett målsnöre för strategiarbetet i stiftet.

–I strategin säger vi att vi arbetar för en kyrka som delar människors vardag och hämtar sin kraft ur bönen, Bibeln, sakramenten och gudstjänsten, sa Ekstrand.

Det rapporterar Kyrkans tidningstjänst. (ka-f)

OBS! Det händer

TISDAG 18.11

AUKTION

■ ■ Hammarland Catharinagården kl 19.00. Traditionell auktion. Försäljning och lotteri.

BIO

■ ■ Bio Savoy kl 18.00. Niko-på väg mot stjärnorna. Filmen får två stjärnor av Nyans recensent.
■ ■ Bio Savoy kl 20.00. 007, Quantum of solace. F-13. Filmen får två stjärnor av Nyans recensent.

DISKUSSION

■ ■ Lagtingets auditorium kl 18.00. Finlands svenska Marthaförbund ordnar diskussion kring ämnet "Att kombinera hem och yrkes liv" inom projektet Kvinnor och karriär. Paneldebatt med Britt Lundberg, Nina Fellman, Airi Sundman, Ann Gustavsson, Ulrica Lindström och Susan Fagerström. Vilka nätverk kan Marthaförbundet och MarthaÅland erbjuda? Camilla Pihlgren, verksamhetsledare i Österbotten, ansvarig för Marthornas mentorverksamhet och Charlotta Solax, projektkoordinator på Åland informerar efter diskussionen

FÖRELÄSNING

■ ■ Ålands museum kl 19.00. Fil. dr. Kenneth Gustavsson berättar om de ryska kejsarbesöken på Åland under slutet av 1800-talet. Föreläsningen ges med anledning av Ålands konstmuseums nyförvärv tavlan "Zarevna" i Färjsundet, 1894 av Edvard Westman.

INSAMLING

■ ■ Storagatan 10, ingång från gården, kl 18.00-20.00. Julpaketinsamling för behövande i Lettland och Litauen.

MUSEIGUIDNING

■ ■ Ålands museum kl 12.00. Lunchguidning: Äldre

100 ord från din förening

redaktion@nyan.aland.fi

ÅLANDS SYNSKADADE

På höstmötet valdes ny styrelse för 2009: ordförande **Bern Löfman**, vice ordförande **Börje Troberg**, styrelsemedlemmar **Lisbeth Eriksson**, **Viva Holm**, **Dorrit Mattsson** och **Mary Niemi**. Vi planerar kursverksamhet under kommande vintern. Tiltänkta ämnen är borstbindning, punktskrift på olika nivåer, användning av mobiltelefon, användning av Pratsambox, engelska och diskussionsgrupp "självhjälp". Intresserade kan kontakta Bern Löfman, telefon 0457 343 12 02. Projektet Åländsk Talbok i samarbete

bruksföremål i Ålands museum.

NÖJE

■ ■ Arkipelag nattklubben kl 22.00. Bar-dj.

TEATER

■ ■ Mariehamns stadshus kl 19.00. "De 39 stegen". En hejdlös Hitchcock-komedi. Regi: Ville Sandqvist.

TEMAKVÄLL

■ ■ Jomala bibliotek kl 19.00-21.00. "Att leva med cancer". Isela Valve berättar om sin bok, Behandlingen. Soffi Wetterhoff, cancersjukskötare, berättar om stöd och sorgearbete. Föreningen Vård i livet berättar om sin verksamhet. Boktips.

TIPS OM BARN OCH EKONOMI

■ ■ Rädda Barnens öppna förskola, Västra Esplanadgatan 8, kl 11.00. Janine Smeds, ekonomirådgivare på Finlands svenska Marthaförbund ger tips och råd om hur du kan hjälpa ditt barn att få ett bra förhållningssätt till pengar och ekonomi. När och hur mycket behöver barn hjälpa till hemma? Vad är en rimlig veckopeng?

ONSDAG 19.11

BIO

■ ■ Bio Savoy kl 18.00. Niko-på väg mot stjärnorna. Filmen får två stjärnor av Nyans recensent.
■ ■ Bio Savoy kl 20.00. 007, Quantum of solace. F-13. Filmen får två stjärnor av Nyans recensent.

BOKCAFÉ

■ ■ Föglö bibliotek kl 13.00. Alla pensionärer är välkomna att prata, umgås och ha trevligt.

DEBATT

■ ■ Ålands museum filmsalen kl 13.00. "Har nordiska samarbetet en framtid?".

Debattledare: journalist Bengt Östling. I panelen: Halldór Ásgrímsson, generalsekreterare Nordiska ministerrådet, Raija-Liisa Eklöw, medlem i Åland delegation i Nordiska rådet och Runar Karlsson, Nordisk samarbetsminister.

FÖREDRAG

■ ■ Ålands hotell- och restaurangskola kl 19.00. Rovdjuren – hot eller hotade? Föredrag och bildvisning av Glenn Mattsing från rovdjurscentret De 5 stora.

FÖRELÄSNING

■ ■ Strandnäs skolas auditorium kl 18.30. "Upptäck ett osynligt handikapp" föreläsning om barn med ADHD. Föreläsare Ralph Minnema från Sverige.

INSAMLING

■ ■ Storagatan 10, ingång från gården, kl 18.00-20.00. Sista julpaketinsamling för behövande i Lettland och Litauen.

LUCIA

■ ■ Stadsbiblioteket kl 19.00. Ålands luciakandidater uppträder, försäljning av lotter och märken.

MUSIK

■ ■ Ålands musikinstitut kl 19.00. Tuomas Lehto, cello, och Roope Gröndahl, piano. Verk av Stravinsky, Debussy, Grieg, Rautio.

NÖJE

■ ■ Arkipelag nattklubben kl 22.00. Dj Tony.
■ ■ Parks bar kl 22.00. Alan Parry.

ONSDAGSCAFÉ

■ ■ Geta församlingshem kl 12.30. Lotta Angergård berättar om tiden i Hebron som följeslagare. Lunch serveras.

TEATER

■ ■ Föglö Vikingaborg kl 19.00. "De 39 stegen" en hejdlös Hitchcock-komedi. Regi: Ville Sandqvist.

Nu när marknaderna fortfarande är volatila är det särskilt viktigt att noga följa med och få bedömningar av sakkunniga. Därför - kom med! Programmet står Avans Partners för: **Mattias Söderback** håller en marknadsövesikt och ger aktietips. En nyhet för Åland presenteras: Alternativa aktiemarknaden i Sverige AB presenterar sin affärsidé med en marknadsplats för onoterade aktier i Sverige. Här köps och säljs aktier under särskilda former, det är inte fråga om daglig handel, utan det är vissa dagar som handelsplatsen är öppen. Alternativa aktiemarkanden är underställd Finansinspektionen. Handel här sker med aktier som inte är lämpade för en kontinuerlig daglig prissättning. Det kan bero på ägarkonstellationer eller företagets storlek, osv. Det här kan vara ett intressant alternativ för den som söker nya marknader att satsa på. Alla välkomna - kaffeservering!

Annonsera i den tidning du själv läser!

Ring och tipsa!
0457-313 4444

Samu – skogsfinne och siffernisse

Börjar man resonera om turism med honom tar orden aldrig slut. Han träffade sin hjärtans kär på ett tåg. Det är ovanligt på Åland! Han kallar sig själv ”skogsfinne”. Att han är en trevlig prick står snart klart. Men först något om bakgrunden. Då faller bitarna på plats för många av oss. Alltså:

Samu Mäkelä, det är han som är gift med **Lotta Mäkelä**, hon som arbetar som frilans med eget förlag och tidigare var journalist vid tidningen Åland. Hans mamma **Liisa Mäkelä**, det är hon som målar ikoner och håller kurser i ämnet, pappa var psykiatriker i Helsingfors.

Samu är äldst av fyra syskon.

Ansvarstagande och trygg? Jodå. Han nickar.

Tände på tåg

Samu och Lotta verkar mycket fästa vid varandra. Så historien om deras möte pockar på att berättas.

–Det var den 24 juni 1985, berättar han. Vi hamnade i samma restaurangvagn på tåget mellan Vasa och Helsingfors.

Det tände till ordentligt. Den 30 augusti – samma år! – förlovar de sig. I juli följande år gifter de sig i hennes hemstad Västervik i Småland.

–Vi har samma grundvärderingar och samma familjebakgrund.

Valde Åland

Paret testade Stockholm som hemort en tid. Nej, det funkade inte. Det var för mycket, för stressigt.

De gjorde helt sakligt en lista på vad de ställde för krav

Fakta/Samu Mäkelä 50 år

Namn: Samu Antti Mäkelä.

Född: den 18 november 1958 i Åbo.

Bor: i Mariehamn.

Yrke: lektor vid Högskolan på Åland, undervisar i turism och företagsekonomi.

Familj: gift med **Lotta Mäkelä**.

Födelsedagen: firas med kalas för de närmaste.

på den ort där de skulle slå sig ner. Högst poäng fick Åland och Västervik. De valde. Så kom de hit 1988.

–Jag var här några somrar som barn, första gången var 1966. Då var jag och min bror ute och fiskade med pappa i Eckerö. Vi såg rakt ner på havsbotten, fyra fem meter rakt ner i kristallklart vatten. Det var underbart! Synen har fastnat i mitt minne. Det var något annat det är den geggamojja som finns runt Åland i dag.

Tyst i skogen

Samu är född i Åbo, men till största delen uppvuxen i Helsingfors där han tog studenten 1977. Han gjorde lumpen och jobbade ett år på ett sågverk i Tyskland.

–Jag var naturintresserad och ville bli biolog eller arkeolog, men så hamnade jag på Handelshögskolan i Vasa.

Där blev han ekonomie magister 1987.

–Naturintresset finns kvar. Jag älskar att vandra i skogen kring stugan i Föglö eller sitta i båten. Man ser så mycket i naturen. Bara man är tyst så.

Miljön engagerar

–Inget är viktigare just nu än läget för Östersjön. Frågar du på stan om havet runt oss måste räddas svarar antagligen 99 procent ja. Men ing-

enting händer! Eller rättare sagt – alldeles för lite händer och det alldeles för sakta!

Siffernisse

Allra första tiden på Åland arbetade Samu på Arkens bokningsavdelning. Sedan kom han till Föreningsbankens notariat.

–Jag var en marknadsföringsekonom som blev siffernisse, jag räknar hellre än jag snackar.

Först var det god fart på ekonomin. Ett par år senare var det tuffare tider. Sista åren på banken var han företagsanalytiker och ett år var han ekonomichef på Lassess fisk på Föglö.

Lärare i turism

Hösten 1998 provade han på lärarjobbet med ett vikariat vid Ålands hotell- och restaurangskola och året efter pluggade han in pedagogiken i Vasa.

Numera arbetar han vid Högskolan på Åland, rent fysiskt håller han fortfarande till vid hotell- och restaurangskolan. Hans ämne är i första hand turism.

–Det är ett kreativt arbete. Jag utbildar företagare inom hotell- och restaurangbranschen. Det är mycket mer krävande än många tror. Den som tror att man är ledig på somrarna som lärare är väl-

PRATSTUNDEN

Nöjd med Åland. Ett strategiskt val gjorde att Samu Mäkelä, med Lotta, som han mötte på ett tåg (!) bidrog till att paret slog sig ned på Åland. Här undervisar han i turism på högskolenivå och föregår här med gott exempel genom att le en smula. Foto: ERKKI SANTAMALA

kommen att pröva mitt jobb. Hela utvecklingsarbetet sker då. De första åren var jag maximalt ledig tre veckor i rad varje år.

Därtill är han fackligt engagerad i Akava.

Spara det unika

Han har också samarbetat med Ålands turistförbund.

–Vi jobbar med destinationsutveckling. Jag tycker att en klar vision saknas, en vision om hur vi vill att folk ska uppleva Åland. Många golfbanor kan vara en del av den strategin. Motorsport knappast. Det som är unikt

för Åland ska tas tillvara, som skärgården, naturen, kulturlivet och historien.

Ett projekt hette ”Kvalitet i service och värdskap”. Det var det som resulterade i affischer med leende ålänningar.

Le mot en turist

Nytt nu är ”Vägen till ett välkommande Åland” och innebär planering och genomförande av kurser riktade för turistföretagare.

–Genomsnittet för en gäst som stannar på Åland, är faktiskt att han eller hon stannar bara två nätter. Ett mål är att förmå folk att stanna en natt

till. Men svårigheter finns, säsongen är kort, variationen inom företagen stora, en del tappar gnistan – det är ju de som utmärker sig.

Samu är med i om att utveckla landskapets nya turismstrategi. Kanske kan en hel del av hans budskap sammanfattas med en uppmaning:

–Det kostar ingenting att le mot en turist!

KIKI ALBERIUS-FORSMAN
kiki@nyan.ax
tfn 528 451

Kom ihåg

■ **Allsvensk samling:** Sekreteraren ber de medlemmar som inte betalt medlemsavgiften för 2008 att göra det före 1.12.

■ **ABF-Åland:** Kurs i hatha-yoga 25.11-23.12, fem veckor. Yoga, meditation och avslappning. Tisdagar kl 17.00-19.00. Lärare Isabell Mattsson. Kontakt ABF tel 16707, Isabell tel 15887 eller e-post isabellmattsson@hotmail.com.

■ **Demensföreningen på Åland:** Höstmöte torsdag 20.11 kl 19.00 vid Röda Korsgården i Mariehamn. Stadageenliga förhandlingar. Program: Bemötande av patienter och anhöriga i demensvården. En anhörigs berättelse om egna erfarenheter. Medverkande från Ålands hälso- och sjukvård: Birgitta Hermans, klinikchef, primärvården, Tove Jonsson-Grönlund, avd.sköt., Västergårds. Servering. Alla varmt välkomna! Styrelsen

■ **Eckerö pensionärsförening:** Höstmöte i Ekergården onsdag 26.11 kl 13.00. Stadageenliga förhandlingar och underhållning med dragspel av Rainer, Kalle och Henry. Välkomna.

■ **Folkdansarna på Åland:** Vi träffas och dansar onsdag 19.11 kl 14.00, kontakta Berit om du kan komma och inte ännu anmält dig! Höstmöte söndag 23.11 kl 17.30. Läs mer i infobladet! Vi börjar med mat, videosnutt, foton från sommarens evenemang Norgeresan, Estlandsbesöket och Bomarsund samt folkdansövning. Vill du med på Folklandia (kryssning med folkmusik

och folkdans ombord på Silja Europa 9-10.1 så ska du genast anmäla dig. Folkdansringen har några platser och bjuder ut till medlemsföreningarna. Inga övningar varken 18.11 eller 25.11 i Folkhälsans allaktivitetshus. Läs kalendrarna.

■ **Fri Från Narkotika:** Kansliet, Skillnadsgatan 21, öppet för allmänheten torsdagar kl 19-20. Välkommen in!

■ **Hammarlads FBKs damer:** Auktion på Catharinagården tisdag 18.11 kl 19.00. Gåvor mottages med tacksamhet. Alla hjärtligt välkomna.

■ **Föglö östra marthaförening:** Auktion på bystugan i Sanda lördag 22.11 kl 19.00. Kaffeservering och lotteri.

■ **Hemslöjdgillet i Mariehamn:** Höstmöte torsdag 27.11 kl18.30 i Stadsbiblioteket. Styrelsen.

■ **Mariehamns församling:** Babymusik för famnbabysar tisdagar kl 10 på St Mårtensgården i Strandnäs, babymusik för gående barn ca 1-3 år på Margaretagården tisdagar kl 13 och för de större barnen ca 3-6 år finns Klapp och klang torsdagar kl 17.45. Välkomna!

■ **Mariehamns marthaförening:** Styrelsemöte onsdag 19.11 kl 14.00 hos Ann-Lis på Ringv 17. Suppleanterna med. Välkomna.

■ **Mariehamns pensionärsförening:** Höstmöte och månadsmöte i Röda Korsgården onsdag 19.11 kl 14.00. Sedvanliga och stadageenliga höstmötesförhandlingar hålls först och sedan Allsångskafé med Kalle Lund och hans dragspel och han spelar Kumlingelåtar ur sin egen CD. Kaffeservering och MPF-info. Alla, nya och gamla medlemmar,

hjärtligen välkomna.

■ **Martha Åland hemslöjdssektionen:** Möte onsdag 19.11 kl 12.00 på kansliet.

■ **Mellersta Finströms marthaförening:** Möte tisdag 18.11 kl 19.00 i Marthastugan, Breidablick. Välkomna även ni som inte varit med tidigare.

■ **Rädda barnen:** Föreläsning om barn med adhd i Strandnäs skolas auditorium nsdag 19.11 kl 18.30-21.00.

■ **Ålands hyresgästförening:** Höstmöte torsdag 20.11 kl 18.00 i Ålands hotell- och restaurangskola. Program: Mise-info för hyresgäster. 30-

årsjubileumssupé i restaurangen. Lotteri med fina vinster.

■ **Ålands HälsoAlternativ:** Höstmöte onsdag 19.11 kl 19.00 i Röda Korsgården, V. Esplanadg. 5, Mariehamn. Stadageenliga förhandlingar, val av ny styrelse (förslag finns). Program och vickning. Alla medlemmar varmt välkomna!

■ **Ålandsforskarna:** Höstmöte tisdag 25.11 kl 19.00 i Ålands hotell- och restaurangskola, Mariehamn. Stadageenliga förhandlingar. Karl-Johan Edlund håller föredrag under rubriken: ”Vi flydde kriget”/ baltiska flyktingar på Åland under WWII.

Ålands HANDELSKAMMARE

Missa inte Boksluts- och skattedagarna 2008

Plats och tid: Mariepark den 25-26 november 2008, kl.12-16 bägge dagar.

Deltagaravgift: 330€ (429€ för icke-medlemmar), exkl.moms.

Sakkunniga föreläsare reder ut begreppen kring aktuell lagstiftning, bokföring, revision och företagande – allt för att hålla de åländska företagen uppdaterade gällande de senaste nyheterna.

För program, information och anmälan, besök vår hemsida www.chamber.ax, på telefon 29 029 eller per e-post info@chamber.ax

Välkomna!

SPELA BINGO med lyckotavla

På Paf Casino på Torggatan 14 alla **TORSDAGAR** kl. 19

- 5 raders BINGO
- Lyckotavla, vinster 34€ – 336 €
- Kvällens poängplockare: 3 kg kaffe och 1,5 kg kaffe

MATHIS Hatten

ÖPPET HUS
i lokalen vid Karlbergsvägen 12
söndagen den 23.11 kl 13-15 *Välkomna!*

Uppvisningsövning av ungdomsavdelningen, barnen får åka brandbil och skylift, försäljning av bakverk, nygräddade munkar, senap, lotteri, kaffeservering, frågerunda, undervisning om brandskydd i hemmet ... Fredrik Fredlunds dragracing MC finns på plats

Arrangör: STRANDNÄS FBK

Linnea Friman
Epost: linnea.friman@nyan.ax
Telefon: 528 466

kultur

Kultur är bara ett tunt äppelskal över ett glödande kaos.

FRIEDRICH WILHELM NIETZSCHE

Succé för bönehuskonserter

Vårdö bönehus.

Arkivfoto: ERKKI SANTAMALA

Omkring 80 personer kom till Vårdö bönehus i lördags för att lyssna till den klassiska konserten med musikerna Erkki Koponen, Alf Nybo och Sakari Kuusi.
– Mörkret skingrades tyckte vi som satt och njöt, skriver Magnus Magnusson i ett pressmeddelande.

De tre musikerna från Helsingfors bjöd bland annat på stycken av Astor Piazzolla, Johannes Brahms, Wolfgang Amadeus Mozart och Jules Massenets.

– Enrique Granados "Dance espagnol" och Niccolò Paganinis "Cantabile" fick publiken tårögd. Inte minst Jules Massenets "Meditation ur operan Thaïs" fick även det hårdaste hjärta att smälta, skriver Magnus Magnusson i ett pressmeddelande.

Ovation

Alla dessa stycken framfördes av en trio: **Erkki Koponen**, violinist, som spelade i

Bönehuset för fjärde gången. Pianisten **Alf Nybo**, som är dirigent i Helsingfors och har bland annat dirigerat Mozarts Requiem i Jomala kyrka våren 2007. Cellisten **Sakari Kuusi** jobbar som civilingenjör och ägnar enligt egen utsago alltför mycket tid på sitt ordinarie arbete.

– Avslutningen av konserten bjöd på Astor Piazzolas "Otono Porteno" och "Olivion" som fick publiken att resa sig till en gemensam ovation till musiken och dess uttolkare, berättar Magnus Magnusson.

Konserten var till förmån för orgelreparationerna i Vårdö bönehus och kvällen arrangerades av **Kurt Eriksson**.

LINNEA FRIMAN
linnea.friman@nyan.ax

Medverkande. Från vänster Kaj-Gustav Sandholm, som assisterade under konserten, pianisten Alf Nybo, violinisten Erkki Koponen och cellisten Sakari Kuusi.

Foto: MAGNUS MAGNUSSON

Ytterligare en audition till Joeloperan

anordnas i januari. Fler körsångare behövs.

– Vi har inte fått tag i tillräckligt med mansröster, karlarna är lite tröga med att ställa upp, säger Operaföreningen Joels ordförande **Rolf Lindqvist**. □

Projekt "Kultur i skärgården"

inbjuder till en krokikurs på Föglö söndagen den 23 november. Ordet kroki kommer från franskan "croquis" och betyder skiss. Kroki innebär att man tecknar efter en levande modell, vilket gör att det är formen och helheten man är ute efter snarare än detaljerna, eftersom modellen byter ställning emellanåt.

Krokikursen hålls i Degerby, Föglö söndagen den 23 november kl 11.30 till 15.45. Handledare är **Anna Sundblom** och deltagaravgiften är 20 euro, där handledning och material ingår.

Färja går från Långnäs till Överö kl 10.00, färja från Kökar kl 06.30. Retur Överö till Långnäs kl 16.30.

Anmäl dig till Kultur i skärgården, e-post christian@pleijel.net eller christian.pleijel@regeringen.ax, telefon 0457 342 88 25 eller 018-55 923. □

Ålands konstförening har en ny ordförande,

Lin Simons (bilden). Tidigare ordföranden **Gunilla G Nordlund**, **Marlene Lindbäck**, f.d. vice-ordförande, **Anja Salmén** och **BrittMarie Trensmar** lämnade styrelsen. Nya ledamöter i styrelsen är **Anneli Källgren**, **Maria Silfverberg** och **Gunilla Jansson**.

Ett tjugotal personer deltog i konstföreningens höstmöte den 16 november. **Maj-Len Palmqvist** och **Anja Salmén** visade bilder från höstens konstresor till Kroatien. En utställning med konst från resorna kommer att visas i Mariehamns stadsbibliotek 19-31 januari. □

Kulturkväll i Geta skola

ordnas torsdagen den 20 november kl. 19.00 i skolans matsal. Det blir vernissage där **Alf Berglund** berättar om och visar bilder från sitt arbete med att restaurera väderkvarnar runt om på Åland.

Utställningen hänger kvar fram till jul. Kulturkvällen bjuder även på bildspel med musik om **Simon Österlunds** resa till Tanzania och musik av **Inger Marie Sundblom**. □

Klassisk konsert på Ålands musikinstitut

Åländske **Tomas Nunez** har bjudit in studiekamrater från Sibeliusakademin i Helsingfors till en klassisk konsert i Ålands musikinstitut nu på onsdag kl 19.00.

De framför verk av bland andra Stravinskij och Grieg.

Läraren och cellisten **Tomas Nunez** har bjudit hit studiekamraterna **Tuomas Lehto**, som spelar cello och **Roope Gröndahl**, som är pianist.

– Det är två högklassiga musiker som bjuder på en klassisk konsert, som jag hoppas kan vara en inspirationskälla för eleverna på musikinstitu-

tet, säger Tomas Nunez.

Unga musiker

Thoumas Lehto började ta cellolektioner redan vid tre års ålder och har varit framgångsrik i flera tävlingar, bland annat var han en av de finska finalisterna i Eurovision Young Soloists Competition. Tuomas Lehto framträder som solist och kammarmusiker, på senare tid har han också spelat på sommarfestivaler.

Roope Gröndahl studerar piano och dirigering på Sibeliusakademin. I maj 2008 representerade Roope Gröndahl Finland i Eurovisionens tävling för unga solister i Wien och vann andra pris.

Under konserten på onsdag kommer de att framföra stycken av bland andra Igor Stravinskij, Claude Debussy och Edvard Grieg.

– Jag tycker att det är kul att det kommer hit unga musiker och spelar, säger Tomas Nunez.

Konserten är kl 19.00 onsdagen den 19 november på Ålands musikinstitut och är

Cellist. Tuomas Lehto började spela cello redan vid tre års ålder. Han är solist och kammarmusiker och har även spelat på sommarfestivaler.

öppen för allmänheten.

– Jag hoppas att det kommer så stor publik som möjligt, säger Tomas Nunez.

LINNEA FRIMAN
linnea.friman@nyan.ax

UTGIVNING AV Sjöhistorisk årskrift för Åland nr 20

Föredrag av Kaj Jansson om *Titanic* och *SOLAS*

Ålands Nautical Club och Ålands sjöfartsmuseum
torsdagen den 20 november kl 19.00.

VÄLKOMMEN!

Har förevigat klangen på Sottungaorgeln

Den 142 år gamla orgeln i Sottunga har en speciell klang som slagit an i organisten Judit Deáki. Därför har hon gjort en inspelning som nu finns på cd-skiva.

–Varje stämma är karaktäristisk och självständig, säger hon.

Orgelbyggaren Frans Andersson levererade en orgel till Lemland år 1866 och sedan 52 år tillbaka finns den i Sottunga kyrka.

–Den är den äldsta renoverade orgeln som finns på Åland och det finns bara två, tre orglar i hela Norden av Andersson, säger organisten Judit Deáki.

Hon beskriver den som romantisk med en fransk klang efter Frans Anderssons studieår i Frankrike.

–Men det går att spela barockmusik på den även om det är något begränsat. Den största delen av repertoaren är just romantisk musik, säger hon.

Åtta stämmor

Det handlar om en liten orgel som främst byggdes för att ackompanjera psalmer på.

–Den har bara en manual och en bihangspedal. Man hör att orgeln är gammal, det kommer biljud från mekaniken–men det är bara charmt.

Judit Deáki har arbetat som organist vid Sottunga kyrka och i arbetet provat sig fram med olika stycken. Det är också där ursprunget till skivinspelningen kommer.

–Jag valde det som lät bra och som kunde visa upp orgeln så mångsidigt som möjligt. Den har åtta stämmor, men det går utmärkt att spela på en enda. Det är det som är det fina med småorglar, varje stämma är karaktäristisk och självständig.

Den enda stämman som inte är ursprunglig, är trumpetstämman. För sju år sedan renoverades orgeln av Kalevi Mäkinen och Helmuth Gripenrog som gjorde en kopia av stämman från en liknande Andersson-orgel på Gotland Sanda.

Vacker klang

Inspelningen till Deákis skiva gjordes för tre, fyra år sedan, men nu är materialet utgivet på cd-skiva.

–Äntligen! Det är en speciell orgel och det är nog många på Sottunga som väntat. Det var

Inspelning. Judit Deáki har förevigat klangen från Sottungaorgeln på en cd. Foto: MALIN TILLSTRÖM

orgelklangen som gjorde att jag kom på idén, den är vacker och speciell och jag ville föreviga den.

Inspelningen gjordes av Tage Orenius och Johan Hansen, omslaget står Bertil Andersson för och slutprodukten är framarbetad av Jan-Peter ”Jampa” Jansson.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 478

Fakta/Sottungaorgeln

- Byggdes för Lemlands kyrka år 1866 av svenske orgelbyggaren Frans Andersson.
- Flyttades till Sottunga år 1956.
- Den enda orgel av Frans Andersson kvar i Finland.
- Byggd i sju stämmor och har disposition: Manual C-f''': borduna 16 f bas, borduna 16 f disk, principal 8 f, gamba 8 f, flauto 8 f, octave 4 f, fleut 4 f och trompet 8 f. Pedal C-g: diskantkoppel c'-f''.
- År 2001 renoverades orgeln av Kalevi Mäkinen och Helmuth Gripenrog.

Historisk. Sottungaorgeln är den äldsta renoverade orgeln som finns på Åland. Foto: ERKKI SANTAMALA

Nordens Institut på Åland

Har nordiska samarbetet en framtid?

Debattledare:

journalist Bengt Östling

I panelen:

Halldór Ásgrímsson, generalsekreterare Nordiska ministerrådet,
Raija-Liisa Eklöw, medlem i Ålands delegation i Nordiska rådet och
Runar Karlsson, Nordisk samarbetsminister

Onsdagen den 19 november kl. 13.00
i Ålands museum, filmsalen

Välkomna!

Arr: Ålands landskapsregering och NIPÅ

www.nipa.ax

NIPOP FESTIVALEN

22.11.08 @ IDROTTSGÅRDEN KL 18/ 10€

Those Dancing Days se
STURM UND DRANG fi

Oriel Joans se/ax

Surferosa no

Vinnarna i Unga Band 2008: The PeeGees ax
drogfritt ax

BUDGETDEBATTEN

Enigt om GMO-grödor

Oron kring genmanipulering är stor i lagtinget. Många ledamöter över partigränserna uttryckte i går förhoppning om att Åland skall bli en GMO-fri zon.

Carina Aaltonen (s) vill att Åland skall bli en GMO-fri zon och i gårdagens debatt fick hon stöd i sina tankar från flera håll, många av ledamöterna vill dock att frågan utreds ordentligt först.

De obundnas Mika Nordberg har lämnat in en motion där han vill att finansutskottet gör ett tillägg i budgeten om att landskapsregeringen bör utreda frågan om ekogrödor i ett meddelande till lagtinget. Han fick understöd både av centerns Gun Carlson och Anders Eriksson (åf).

Överlämnar lista

Raija-Liisa Eklöw (lib) konstaterade i sitt inlägg att frågan är komplicerad även om lagtinget verkar ha en gemensam syn på saken. EU tillåter GMO-odling och för att bespara Åland från genmanipulation måste man först få EU att godkänna att GMO-fria zoner bildas.

Eklöw påpekade också att problemet inte bara handlar om miljö och natur utan också om människans hälsa.

–Vi vet minst om hur GMO-produkter påverkar vår och djurens hälsa, sade Raija-Liisa Eklöw.

Näringsminister Jan-Erik Mattsson (c) berättade att frågan om GMO-grödor redan är under beredning i landskapsregeringen.

–På onsdag överlämnar dessutom ekoodlarna en lista med över 2000 underskrifter mot genmanipulering, sade Mattsson. (tt-s)

Maratondebatt i hopp om ett slut

■Lagtinget försökte i går avsluta budgetdebatten med en maratonsession.

Plenum inleddes halv tio på morgonen och vid tretiden kallade talmannen Roger Nordlund till möte om den fortsatta debatten. Talmanskonferensen beslöt att låta debatten pågå till elvatiden på kvällen. Om det då fanns ledamöter kvar på talarlistan skulle debatten fortsätta på onsdagen.

En liten debatt om debatten blev det i går.

Anders Eriksson (Åf) som inte var på plats på fredagen tyckte att han ”inte missat någonting”.

–Debatten blir ofta det som för dagen blåser in genom dörren, sade han, och syftade på diskussionen om att näringschefen Linnéa Johansson fått en anmärkning för att Ålandsdagarna i Helsingfors blev så dyra.

–Det är allvarligt, men inget som hör hemma i budgetdebatten.

Ett anförande per ledamot, på högst 20 minuter, skulle ge en kortare debatt med mera skärpa. Folk som lyssnat på radiosändningar från budgetdebatten tycker att det bara går ”runt, runt, runt”, sade Eriksson.

–Det är inte något underhållningsprogram, sade Barbro Sundback (s), som är nöjd med att varje ministerområde får sitt eget utrymme i debatten. (pd)

Mördarsnigeln farlig för djur

Centerpolitiker efterlyser bekämpning

Lagtingsledamot Roger Slotte (c) konstaterar att problemet med mördarsniglar nu har nått lantbruket. Sniglarna hamnar i ensilagebalarna med följderna att farliga bakterier bildas.

–Djuren blir sjuka av bakterierna och drabbas av nedsatt fertilitet, sade Slotte i budgetdebatten och krävde att landskapsregeringen nu vidtar åtgärder för att bekämpa mördarsnigeln.

Roger Slotte, till yrket skogsbruksingenjör, valde att lyfta fram problemen med mördarsniglar i gårdagens budgetdebatt.

Han konstaterar att stora jordgubbs- och grönsaksodlingar har skadats allvarligt av snigeln och också att användning av grüngödsling gynnar snigeln och därför försvårar ekologisk odling.

–Nu har snigelproblemet även nått lantbruket. Snigeln har blivit allt vanligare på valarna, konstaterar Slotte.

Olika utrotningsmetoder

Någon större skada gör snigeln inte på vallen men därifrån

Farlig för djur. Mördarsnigeln, eller spansk skogssnigel som den egentligen heter, förorsakar inte bara problem i odlingar utan också i boskapens magar. Foto: JONAS EDSVIK

kommer djuren in i ensilagebalarna. Då snigeln dör i balarna alstras farliga bakterier som leder till att djur som äter av fodret blir sjuka.

Slotte efterlyser samarbete inom Norden för att öka kunskaperna om mördarsniglarna. I debatten påpekade han att man i Sverige nyligen godkänt ett nytt, biologiskt bekämpningsmedel.

–Ju snabbare vi börjar bekämpa mördarsnigeln desto bättre. Landskapsregeringen bör uppmärksamma problemet och vidta åtgärder när det gäller mördarsniglarnas snabba framfart.

Näringsminister Jan-Erik Mattsson (c) konstaterade att mördarsniglarna visserligen inte finns upptagna i budgeten men att man redan experimenterar

med olika utrotningsmetoder vid Ålands försöksstation.

Roger Slotte tog också upp ett annat jordbruksproblem nämligen ogräset flyghavre som har en tendens att öka.

–Lantbrukssekreterarna har upplyst mig om att flyghavren ställer till stora problem på Åland, sade Slotte i debatten.

–Landskapsregeringen skriver i budgeten: ”Bekämpning av

flyghavre kommer att uppmärksammas under året”. Jag är glad över att landskapsregeringen har insett problemen och ser fram emot lämpliga åtgärder.

Slotte noterade i sitt anförande att man i riket har ett anslag för bekämpning av flyghavre.

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
titte.tornroth@nyan.ax

Mises framtid bekymrar

Behöver kommunerna Mise, och vad skall förbundet i så fall ägna sig åt?

–Jag kommer inte att opponera mig mot eventuella planer som min hemkommun Jomala har på alternativa lösningar till Mise.

Det sade Harry Jansson (Åf) som tycker att Mise-kritiska krafter i liberalerna har vunnit den interna dragkampen mot partiets miljöminister Katrin Sjögren.

Han hittar ”inte ens ett försök att hjälpa till” att få ordning på Mises ekonomi i budgetförslaget. Och han kritiserade vice talmannen Gunnar Jansson (lib) för att denne låtit bli att betala Misesräkningen.

Många ”skrattade gott” när Gunnar Jansson gick ut med

att Mises ledning borde polisanmälas, sade Harry Jansson. Men att den som följt hans exempel riskerat att få en betalningsanmärkning är inte lika roligt.

När en framstående liberal politiker går ut och säger att Mises verksamhet är olaglig måste det ses som en politisk aktion mot en fungerande avfallshantering, sade Harry Jansson.

Gunnar Jansson svarade att han inte gjort annat än att ”fånga upp det folkliga bekymmer” som följt på Mises verksamhet.

Inte som det var tänkt

Liberalernas och centerns ambition är en ökad acceptans för avfallshantering, sade Katrin Sjögren. Men kommunerna måste ta sitt ansvar.

Barbro Sundback (s) beklagade att Mise inte förblev det som det först var tänkt, en kommunal renhållningsmyndighet som upphandlar tjänster av privata aktörer.

Först fick Mise ta hand om Ålands Problemafval (Åpab), som ägnar sig åt mycket annat än problemavfall. Nu har Mise också via Åpabs dotterbolag Proans tagit på sig producentansvaret.

Resultatet blir ”ett typiskt åländskt kommunalförbund” där man lånar pengar, höjer avgifter och anställer mera folk.

Mise borde aldrig ha ålagts producentansvaret och Åpab borde skiljas från Mise, eller åtminstone sanera bort sådant som inte har med problemavfall att göra, tycker Sundback. (pd)

Åland, knarkarnas paradis?

Är Åland ett paradys för knarkare?

Det har Danne Sundman (ob) och Åke Mattsson (lib) olika åsikter om.

De obundna föreslår att landskapsregeringen skall ta fram ett program som garanterar att det finns tillräckligt många knarkhundar i landskapet.

–I missbrukarkretsar anses Åland vara rena paradiset. Vi måste göra det svårt att föra in och svårt att bruka, säger Sundman.

Knarkhundarna skulle inte bara bevaka hamnar. Sundman tycker att de också kunde sättas

in på posten, på fester, på fartyg och krogar.

Gun Carlson (c) undrade om de obundna menar att landskapet skall ta över tullens arbetsuppgifter.

–Tanken är inte färdigt tänkt, svarade Danne Sundman, som tycker att det vore naturligt att polisen får ansvaret om landskapet köper och utbildar knarkhundar.

Inte så enkelt

Åke Mattsson höll inte med Sundman om att Åland är knarkarnas ”eldorado”.

Att till exempel ta knark från Stockholm till Åland innebär

i de flesta fallen att man reser med båt och går genom tullen. Då är det nog lättare att hämta knark till en mindre svensk stad, resonerade Åke Mattsson.

–Det här är missbrukarnas erfarenhet, svarade Sundman.

–Skydden anses vara betänkligt mycket mindre än vad folk tror att dom är.

Åke Mattsson tror inte att flera knarkhundar är den enda lösningen. De måste kombineras med annan övervakning, och det går ändå inte att stoppa all smuggling.

–Vi har narkotikafria fängelser – för att de som sitter där har bestämt det. (pd)

Nytt förslag till skolreform i december

I december får vi veta hur landskapsregeringen vill reformera gymnasieskolorna.

Regeringen fick kritik av oppositionen i går för att reformförslaget inte blev klart före budgetdebatten.

–Om gymnasiereformen godkännts hade den kunnat sjösättas i och med den här budgeten, sade Camilla Gunell (s), som var utbildningsminister i den förra regeringen. Reformförslaget drogs tillbaka hösten 2007, efter tre års arbete, när centerns lagtingsgrupp inte längre stödde det.

–Utvecklingen i riket visar att reformen hade varit ett steg i rätt riktning, tycker Gunell.

–Där har små läroanstalter gått ihop och blivit stora. Så har man fått flera elever och den volym som är det enda sättet att erbjuda valmöjligheter.

Inte klara

–Den viktigaste lärdomen av det förra reformförslaget var att partierna måste ta ett beslut som håller över olika regeringar, tycker Johan Ehn (fs).

Därför hade han velat se ett nytt förslag tillsammans med den här budgeten.

–Det är viktigt att dialogen förs på det politiska planet med en gång. Nu vet vi inte vad vi skall ta ställning till.

–Vi var inte klara i våras då budgetarbetet påbörja-

des, därför får ni nu förslaget då det är klart i december, svarade utbildningsminister Britt Lundberg (s).

Tre enheter

Enligt Lundberg kommer det nya förslaget innehållsmässigt inte att skilja sig speciellt mycket från det tidigare ratade Struktur 07.

–Målen är gemensamma, det är vilken väg vi skall ta som skiljer, sade Lundberg.

–Det handlar om en studieutbildningsstruktur, sade Olof Erland som representerar liberalerna i den grupp som jobbar med frågan.

Oppositionen informerad

Erland lät förstå att skolorna i det förslag som läggs fram själva kommer att få besluta om graden av samverkan.

Barbro Sundback meddelade att socialdemokraterna, som konsekvent har haft en gymnasieskola som sitt mål, kan tänka sig en reform som i slutändan betyder att skolorna slås ihop till tre enheter: Yrkesskolorna, Ålands lyceum och vuxenutbildningen.

Såväl Sundback som Johan Ehn önskade att oppositionen hade varit informerad om hur arbetet med reformen framskrider och inte, som nu, totalt ovetande om vad förslaget kommer att innehålla.

PATRIK DAHLBLOM
TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN

General-sekreterare besöker Åland

■Nordiska ministerrådets generalsekreterare **Halldór Ásgrímsson** besöker Åland på onsdag. Vård för besöket är landskapsregeringsledamoten **Runar Karlsson** (c) som ansvarar för nordiska samarbetsfrågor i landskapregeringen.

Ásgrímsson får vid besöket bekanta sig närmare med självstyrelsen, lagtinget och regeringen. Vidare finns möten inplanerade med både Ålands delegation i Nordiska rådet och regeringsledamöter samt besök vid Nordens institut och Alandica kultur och kongress.

Klockan 13.00 arrangeras en debatt i Ålands museum med rubriken "Har nordiska samarbetet en framtid?". Journalisten Bengt Östling fungerar som debattledare och i panelen sitter Halldór Ásgrímsson, **Raija-Liisa Eklöv** och Runar Karlsson. (mt)

Fundament avgör vindkraftskatt

■Fastighetsskatten på ett vindkraftverk grundar sig på 70 procent av byggnadskostnaderna på fundament och torn. För möllor som de på Båtskären borde det innebära en ökning på cirka 200-250 euro per mölla.

Det bekräftar skattedirektör **Raija Aller-Mattsson**.

I fredags berättade Nya Åland att Lemlands kommunfullmäktige höjt fastighetsskatten på kraftverk från 0,25 procent till 1 procent. Det fanns dock olika uppgifter om vilka summor ökningen skulle innebära.

Kommunstyrelseledamot **Danne Sundman** (ob) berättar att man som bäst befinner sig i budgetbehandlingen och att allting kommer att redas ut i samband med det.

–Och jag kommer att lägga fram ett förslag i styrelsen att alla medel som Lemland får in på vindkraftverken ska användas till att investera i vindkraftsandelar. Målet är att hela kommunens egen förbrukning, till exempel vägbeskydd och uppvärmning av byggnader, skulle täckas av el producerad genom vindkraft, säger Sundman. (ab)

Flera kandidater till Östersjöpris

■Sista dagen att nominera personer till Östersjöfondens pris var i fredags. Mellan 10 och 15 nomineringar har kommit in i år, men ännu kan det dyka upp någon till som är postad i fredags. Vilka som har blivit nominerade är än så länge hemligt.

Östersjöfondens pristagare tillkännages i februari i samband med stiftelsens årsmöte. 2009 är det 20 år sedan Östersjöfonden påbörjade sitt arbete för en bättre miljö. Styrelsen uppmärksammar detta genom att belöna pristagare med en summa som kan uppgå till 70.000 euro.(c-ml)

Nyan rättar

■Finströms kommun beräknar spara 94.000 euro per år i och med en stängning av Pålshöle skola, inte 40.000 vilket det stod i lördagens artikel.

Stadsstyrelsen vill ha annan avfallshantering

Ska utreda alternativ till Mise

MARIEHAMN. Vi ska se oss om efter ett nytt alternativ till Mise.

Det sade stadsstyrelsen när man igår presenterade sitt budgetförslag inför fullmäktigemötet den 26 november.

Tillsammans med Jomala kommun vill Mariehamns stadsstyrelse undersöka andra alternativ till avfallshanteringen. Idag sköts den av Ålands Miljöservice, Mise, och de dras med kraftiga underskott.

–Vi oroar oss lite nu för hur väl vi anpassar oss efter de beslut Mise tar och anklagas för att styra utvecklingen. Mises ekonomi kommer drabba staden då de är i behov av ett kapitaltillskott. Tillsammans med Jomala kommer vi därför se på alternativ till avfallshanteringen, säger stadsstyrelsens ordförande **Johan Ehn** (fs).

Mise har ett underskott på en halv miljon euro för åren 2006, 2007 och 2008. Landskapet har de senaste åren gått in med kapitaltillskott och nu planerar Mise även en kraftig höjning av avgiften för vissa hushåll.

Budgeten för låg

Vad gäller skattehöjningen vill styrelsen se ett överskott på 1,5 miljoner euro i bokslutet för 2009. Höjningen med 0,5 procent ger knappt 1 miljon extra i stadskassan.

–Med höga investeringar och den egna finansieringen är budgeten för låg för ekonomisk balans. Överskotts-målet ska nå 2 miljoner för att klara investeringarna, säger Johan Ehn.

Enig styrelse. Mariehamns stadsstyrelse höll igår presskonferens för att presentera sitt budgetförslag. Från vänster: Karl-Johan Fogelström (s), Folke Sjölund (lib), Hannele Vaitilo (lib), Gunnar Jansson (lib), Johan Ehn (fs), stadsdirektör Bjarne Pettersson, och Donny Isaksson (ob). Foto: STEFAN ÖHBERG

Det föreslagna överskottsbeloppet ska nås genom en översyn av Mariehamns förvaltningar och ett ökat anslag för planering av nya bostadsområden. På så sätt kan förvaltningen effektiviseras och en nyinflyttning öka skatteinkomsterna.

Granskning

Genomgången av förvaltningarna ska ske i samarbete med personalen och jämfö-

ras med övriga kommuner i landet.

–Servicenivån måste byggas på fakta och då måste vi ställa saker mot varandra. Ska vi prioritera måste det finnas ett faktaunderlag, säger Johan Ehn.

För att snabba på nyinflyttningen föreslås ett ökat anslag om 50.000 euro till stadsarkitektkontoret för planering av nya bostäder, och mer pengar för att fär-

digställa redan planerade bostadsprojekt.

–Det är för att öka skattebasen, inte bara skatten, säger ledamot **Donny Isaksson** (ob).

25.000 till gymnastik

Stadsstyrelsen vill även skjuta till 25.000 euro för planering och projektering av gymnastiken i Bolhalla, där övervägande mest tjejer tränar. Donny Isaksson menar

att det är dags att satsa på aktiviteter för flickor.

–Pojkar har idag mycket flera möjligheter. Det byggs isrinkar och gräsplaner. Det är dags att ge ökade möjligheter för flickor också, säger han.

Stadsstyrelsens förslag tas upp för beslut på fullmäktigemötet nästa onsdag.

CECILIA LINDVALL
cecilia.lindvall@nyan.ax

Viking drar in Expressen-annonser

En artikel i Expressen har lett till att Viking Lines svenska ledning slutar annonsera både i kvällstidningen och på hemsidan.

Artikeln, som handlar om sjöfylla och våldtäkter ombord på färjor och kryssningsfartyg, är enligt rederiledningen inte korrekt.

I gårdagens Expressen kan man under rubriken "Fy fasen vilken sjöfylla" läsa ett reportage från en kryssning ombord på, som reportern **Natalia Kazmierska** uttrycker det, en "Ålandsfärja". Hon och fotografen **Sven Lindwall** har rest med för att se hur tv-serien "Färjan" motsvarar verkligheten.

–En sak är säker: "Färjan" ger inte någon överdriven bild av livet ombord, skriver Kazmierska.

I artikeln konstaterar man att resenärerna ökar, sannolikt på grund av tv-serien, och att kryssningarna för det

mesta handlar om en flykt från vardagen.

Unga kvinnor

–Flykten från vardagen resulterar dock ofta i misshandel, våld och fylla, skriver Expressen.

Kazmierska har intervjuat **Bengt Hellström** på Södermalmsspisen som uppskattar att de får in en anmälan i veckan om våldtäkt. Hellström säger också i artikeln att unga kvinnor dricker för mycket och att det kan vara farligare att åka Finlandsfärja än att gå ut på krogen.

ms Cinderellas befälhavare, **Jan-Tore Thörnroos**, intervjuas också i artikeln och han bekräftar att våldtäkterna ökat. Tallinks säkerhetschef **Michael Lindholm** och **Brage Jansson**, vd på Birka, anser däremot inte att våldet ökat ombord.

Helt felaktigt

–Expressens publicering ger

helt felaktigt intrycket att det är farligt att resa med våra och våra konkurrenters fartyg, säger **Jan Kårström**, vd för Viking Line Skandinavien, i en kommentar till tidningen Resumes nätupplaga.

–Trots att vi erbjöd tidningen möjlighet att intervjua rederiets ledning som har korrekt information om det försvinnande låga antalet misstänkta våldtäkter ombord avstod tidningen från att göra detta, säger Kårström.

Nu drar rederiet in all annonsering både i papperstidningen och på Expressen.se.

Några procent

För några veckor sedan publicerade tidningen Ilta-Sanomat statistik över anmälda brott i landets alla kommuner, utgående från statistikcentralens uppgifter och andra skriftliga källor, under åren 2002-06. Enligt den statistiken ligger Mariehamn i topp i kategorin miss-

Kryssningsreportage. Ålandsfärja, Finlandsfärja, fyllepräm, partybåt, skuta – kryssningsfartygen har många namn i Expressens reportage. Men oavsett vad man seglar med handlar det, enligt artikeln, om en flykt från verkligheten som ofta slutar i misshandel, våld och fylla. Viking Line tar avstånd från artikeln och slutar annonsera i Expressen.

handelsbrott.

–Visst bidrar färjtrafiken till antalet anmälningar, men de utgör bara några procent. Om man tänker på alla de "höghus" med 1.500-2.000 passagerare i varje som trafikerar vår skärgård varje dygn,

och dessutom tänker på att de flesta är mer eller mindre berusade, så går det nog relativt lugnt till, sade kommissarie **Olof Lindqvist** då i en kommentar till Nya Åland.

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
titte.tornroth@nyan.ax

Svar på 18 vanliga frågor om

BLODET DROPPAR BLODET DROPPAR...

18.11 Del 1. ☐ Del 3.

☐ Del 2. ☐ Del 4.

Alla kvinnor mellan 13 och 51 år har mens/ling-onvecka/månta/kvinnliga besvär/tant röd på besök.

De menstruerar, helt enkelt.

Ändå är mycket oklart. Därför ställde Nyan några av de vanligaste frågorna till gynekolog Katarina Eriksson på Cityläkarna.

? Minskar mensvärken efter att man fått barn?

– Ofta minskar värken efter kvinnan fått barn, ja. Men inte alltid.

? Minskar mensvärk av motion?

– I många fall kan motion lindra mensvärk.

? Förlorar man mycket blod som man skulle behöva om man har riklig mens?

– Om mensen är riktigt riklig kan man förlora så mycket blod att man får järnbrist eller anemi. Man kan då äta järntabletter för att kompensera blodförlusten. Eftersom blod färgar vätska röd kan man få intryck av att man förlorat mer blod än man faktiskt gjort, så är det i de flesta fall.

? Kan man bli gravid då man har mens?

– Det finns inga absolut säkra perioder för att inte bli gravid, så det skall man inte lita på istället för preventivmedel. Men i princip är det svårt att bli gravid få man har mens.

? Hur länge pågår ägglossningen per månad?

– Ägglossningen pågår cirka ett dygn per gång, det vill säga oftast ett dygn i månaden.

? Har man ägglossning om man har sporadisk mens under klimakteriet?

– Det varierar.

? Får flickor mens i yngre åldrar nu för tiden?

– Överlag har medelåldern för när unga tjejer får sin första mens sjunkit.

Kan kvinnan. Gynekolog Katarina Eriksson på Cityläkarna svarar på Nyans frågor om mens.

? Kommer kvinnor tidigare i klimakteriet numera?

– Nej, men man har kunnat konstatera att kvinnor som röker i medeltal kommer ett år tidigare i klimakteriet än kvinnor som inte röker.

? Kan kvinnor i nära relationer ha mens samtidigt?

– Det har visat sig att för kvinnor som står varandra nära eller umgås mycket kan mensen anpassa sig så att den pågår samtidigt. Det kommer sig av att vi nedärvt en anpassning till flockbeteende.

? Har antalet dagar mellan mensen betydelse för ferti-

liteten?

– Om man har avvikande antal dagar mellan menstruationer kan det vara ett tecken på att något är fel som kan orsaka sänkt fertilitet. Ett visst antal dagar mellan varje mens krävs för att livmoderslemhinnan skall hinna byggas upp och ett ägg skall ha något att fastna i.

? Föds man med ett visst antal ägg eller produceras fler under livet?

– Kvinnor föds med ett stort antal ägg eller äggämnen. Det bildas inte fler, däremot mognar det ut ett ägg per månad. Vid födseln har kvinnan 1-2 miljoner äggämnen, det vill säga primordialfolliklar, och det bildas inte

fler. Man räknar med att det vid puberteten finns 400.000 äggämnen och att kvinnan ovulerar, eller ägglossar, cirka 400 ägg.

? Spermakvaliteten lär vara sämre nu för tiden. Gäller det samma äggen?

– Spermans kvalitet är beroende av att de produceras i stort överskott och av att de rör dig. Dessutom har de också förmåga att leva länge. Äggen lossar däremot oftast ett och ett, så de är endera tillräckligt bra eller inte. Tajmingen är förstås av stor betydelse. Äggens kvalitet blir sämre ju äldre kvinnan blir, och eftersom många väljer att försöka bli gravid senare i livet kan det påverka möjligheterna.

? I vilken av kvinnans åldrar är ägggen som bäst?

– Man brukar säga att det inträffar då kvinnan är mellan 20 och 30 år. Det kan vara så att äggens och de sociala förutsättningarna för familjebildning inte går hand i hand i dagen samhälle.

? Varför gör det ont då man har ägglossning?

– Ägget sitter i en äggblåsa. I äggblåsan finns en liten mängd vätska. När ägglossningen skett har blåsan spruckit och en liten mängd vätska rinner ut i bukhålan tillsammans med ägget. Det kan irritera bukhinnan och göra ont.

? PMS – vad beror det på?

– Premenstruella spänningar beror på att kvinna är känslig för de hormoner som produceras i kroppen före mens.

? Har man samma menssymptom som sin mamma?

– Det beror på om man har samma gener som sin mamma i just det fallet.

? Hur kommer det sig att man kan ha mens under graviditeten?

– Då handlar det inte om mens utan om en blödning som oftast sker i biten längst ut i livmoderhalsen.

n tant **röd**

Foto: ERKKI SANTAMALA

? Hjälp choklad mot mensvärk?

– Inte direkt. Teoretiskt och kanske i praktiken hjälper choklad mera mot PMS.

KARIN ERLANDSSON
karin.erlandsson@nyan.ax
tfn 528 467

Blodet droppar...

■ Nyans serie Blodet droppar handlar om kvinnornas smärteblod.

Fyra delar fram till jul handlar om det månatliga besöket.

Vilken är din berättelse?

■ Artikelserien Blodet droppar handlar om mens. Därför vill vi gärna publicera just din berättelse.

■ Hur var det att få den första mensmen?

■ Har du haft mycket värkar?

■ Hur är det att vara mamma till döttrar som får sin första mens?

■ Hur var klimakteriet?

Alla kvinnor, unga som gamla, får anonymt skicka in sin mensberättelse till karin.erlandsson@nyan.ax.

Säg vad
du tycker.

- messa nyan!

0457-323 4444

Nya Åland
☆☆☆

Sälj
det du
inte behöver
med en annons
i Torget

**NYHET! Ladda upp
bilder på hemsidan**

torget.ax

Ålands största
köp & säljmarknad

VINNARE Godbymässan 2008

Gissa antal pennor

3 månaders prenumeration: Annea Forsström, Mariehamn

Väggklocka: Birgit Sporre, Ödkarby

Vattenflaska: Elina Diedrichs, Vårdö, Mattias Lundberg, Mariehamn,
Sara Karlsson, Mariehamn.

Rätt antal: 70 st

Citaten vi minns

Morgonrock: Ingmar Höglund

3 månaders prenumeration: Sissi Karlsson

Vattenflaska: Margareta Flink, Anki Jansson, Kåre Jangefelt

Rätt svar:

"Jag är inte intresserad av bilar." Harry Jansson blir fast för fortkörning

"Det är som att slinta med en kniv i DaVincis Mona Lisa."

Danne Sundman efter Viperkraschen

"Jag orkar inte nojsa med dem längre."

Greger Eker överlistar förrymda hjortar

"Svin och människor liknar på det sättet varandra. De blir modigare av sprit." Jörgen Eriksson förklarar krossat växthus

"I början sprang jag bara men nu vet jag vart jag ska springa."

Wilhelm Ingves om sin karriär

Vinsterna finns att avhämta på Nya Åland,
Uppgårdsvägen 6 i Dalbo.

GRATTIS!

Nya Åland
☆☆☆

Julbordet med runt ett hundratal hemlagade delikatesser står åter dukat på Restaurang Nautical från den 8-22 december.

Här presenteras julen som den smakade förr. På en isbädd ligger inlagda strömmingar för allas smak, och på silltunnan väntar exempelvis glasmästarsill, hemlagad förstås! På det kalla fiskbordet finner man den gravade, inkokta och rökta laxen tillsammans med ålen, siken och kräftterrinen. Julkorv, romägg, griskötter och julskinkan är rariteter man inte får missa. När man sedan går över till det varma bordet, väntar där farmor Karins kryddpeppardoftande köttbullar, slaktgryn, lutfisk med vitsås och en gräddig men knaprig Janssons Frestelse. Men vad vore inte ett julbord utan alla desserterna som chokladmousse, marängsviss och julgodis.

Blev du sugen? Välkommen och prova.

Julbordet står dukat

Alla vardagar 11-15

Tisdag, onsdag och torsdag kvällar 18-24

Fredagen den 19 december 18-24

Lördagen den 20 december 18-24

Söndagar 13-18

Övriga kvällar, á la carte

Fredag 12 och lördag 13 december, dans, ej julbord.

Pris för julbord 42€

Ring och boka bord 19 931

Restaurang
NAUTICAL

Kärlekspanna. En stekpanna i teflon som steker extra kärleksfulla ägg eller plättar.

Imponera på kafferepet. Tårtformar i former av tåg, kyrka, sandlott, stadium, ros och glasstrut! Formarna är gjorda av silikon, tål diskmaskin och värme upp till 230 grader.

Polkashot. Glas gjorda av polkagris. Glasen är ca 6 cm höga. Gott till sprit, men funkas även perfekt till andra drycker och går att använda om och om igen under kvällen - ända tills du vill äta upp dem.

Öva putten. En golfbana att använda medan man uträttar sina behov.

Inte utan min ketchuppistol

Handdukar med tafsande händer, voodoo knivställ, radioankor och tofflor att värma i mikron. Vi har listat sakerna du inte visste att ditt kök och badrum behövde. Prylarna finns på www.roligaprylar.se, www.coolstuff.se och www.etrendstore.se.

KARIN ERLANDSSON
karin.erlandsson@nyan.ax
tfn 528 467

Voodoo knivställ. Ett knivställ med fem knivar placerade på en docka.

Radioanka. En badanka perfekt för den som vill lyssna på radio i badet. Radioankan är vattentät och fungerar dessutom som termometer.

Bestickväxt. En växt för picknicken eller uteplatsen, med bestick som tillsammans ser ut som en växt.

Snyggast i simhallen. Kitchig badmössa med blommor, prickar och glada färger.

Värmetofflor. Sätt tofflorna i mikron i 90 sekunder och få tofflor som håller värmen i två timmar. Tofflorna är gjorda i fleece och innehåller en blandning av linfrön och lavendel som också gör att de doftar gott. Vill man istället svalka sina fötter kan man placera tofflorna i frysen en stund.

Ketchuppistol. Två laddningsbara magasin medföljer som du laddar med dina favoritsåser. Varje magasin håller ungefär 1 dl sås

Traktorgaffel. Möjligen äter barnen hellre och mer om de får äta med bestick formade som grävskopor och traktorer.

Sorterade skärbrädor. Skärbrädorna är färgkodade och ser ut att stå i en indexhållare. Enkelt att hålla reda på vilken bräda som löken skall hackas på.

Toapapper med hjärngympa. Varje rulle innehåller tio olika knep och pussel.

NELKO Ditt hem – Din stil.

- Kök
- Badrum
- Garderober

Välkommen in och hämta din Nelko-katalog!

Även montering och renovering från början till slut

Hus & Fritidscenter

Uppgårdsvägen 3, tel 14 554. Öppet vardagar 10-17

mora ARMATUR

Mora Rexx

Ny serie kranar för kök och badrum

Fallgårdsvägen • Tel 23 700 • Vard. 8-17, lörd. 10-14 • www.vvskycenter.ax

Spa-lampor. Lampor för badkaret.

Tafsande handduk. En handduk med tryck av händer på lämpligt ställe.

Flytande flaska. Vinstället ger en illusion av att flaskan flyter med hjälp av en kedja.

Ring och tipsa!
0457-313 4444

VÄRMEKÄLLAN

Köpmansgatan 11fn 23 588 eller 0400 529 252
onsd – fre 11–17 (lunch 12.30–13.30)

-VI VÄRMER MÄNNISKOR-

Vad läser du i badrummet?

Zandra Lundberg, Xits chefredaktör. "Jag brukar läsa tidningen på morgonen medan jag sminkar mig och fixar håret. Halva tidningen läser jag vid frukosten och halva medan jag fixar mig. Förut då jag hade Nyan läste jag tidningen Åland vid frukosten och Nyan i badrummet." Foto: STEFAN ÖHBERG

Mirjam Öberg, författare. "Jag läser inte alls i badrummet, men gärna i sängen. Just nu läser jag en berättelse om traktorer i Ukraina. Den är så bra att jag inte kunde lägga den ifrån mig igår kväll."

Arkivfoto: ANNIKA ORRE

Robert Liewendahl, regissör och svenskalärare. "Jag läser allt från tidningar till böcker i badrummet. För tyngdens skull skulle jag aldrig ta med uppslagsböcker till badrummet."

Foto: ERKKI SANTAMALA

Jan-Erik Berglund, skådespelare och historiker. "Ibland, då jag har gott om tid, tar jag med den bok jag håller på att läsa till badrummet. Just var det Liza Marklunds senaste. Jag är inte en sån som läser i badkaret, men på tronen kan det nog bli av."

Arkivfoto: FREDRIK TÖRNROOS

Kristina Holmström på Mjuk och len. "Jag läser ingenting i badrummet, varken i badkaret eller på toa. Min sambo kan däremot läsa tidningen eller reklam."

Arkivfoto: ANDREAS DIENERT

PUUSTELLI
www.puustelli.com

Inredningar till hela hemmet med hållbarhet för hela livet. Puustelli planerar ditt kök kostnadsfritt.

Lindén Byggkonsult

- Ålandsvägen 23 • tel. 15 212
- öppet mån-fre 09.00-16.30
- herbert.linden@myresjohus.se

Bygg vattenskadesäkert! - Vi premierar dig.

Att bygga vattenskadesäkert vid ny-, om-, och tillbyggnad behöver inte betyda högre byggkostnader.

Med enkla medel och korrekt utförande går det att helt undvika en av de mest kostsamma skadeorsakerna, vattenskador. Byggeforskningsprojektet VASKA i Umeå (vattenskadesäkert byggande) som har satt fokus på att förhindra vattenskador visar att stora ekonomiska inbesparingar görs genom rätt utförda installationer. Uppfyller dina rörinstallationer och ditt kök VASKA-kraven får du rabatt på försäkringspremien!

Hör gärna av dig till oss på Ålands Ömsesidiga för mer information om hur du enkelt undviker allvarliga vattenskador och samtidigt får en lägre premie.

ÅLANDS ÖMSESIDIGA
FÖRSÄKRINGSBOLAG

Tfn 27 600, Köpmansgatan 6, 22 100 Mariehamn, Tel 27 600, Fax 27 610
www.omsen.ax • epost: info@omsen.ax

Simons
bygg & trävaror

Dalkarbyvägen • Tel: 21 022 • Fax: 23 733
ÖPPET: Mån-Fre 8.00-17.00, Lör 9.00-13.00

Julfrossar som vanligt trots finanskrisen

Enligt Hufvudstadsbladet påverkar finanskrisen bokningen av julbord runt om i Finland. Restauranger på Åland har dock inte märkt någon skillnad.

Julen är snart här och det är hög tid att boka julbord. Restaurangerna dukar upp sina julbord i november och december och hoppas på många gäster.

Hufvudstadsbladet skriver att företag försöker ordna julfester själva istället för att boka bord på restauranger i hopp om att spara pengar. Tidningen skriver också att telefonoperatören Elisa valt att inte ordna någon julfest överhuvudtaget.

Med finanskrisen hängande i luften kan man tro att folk drar sig ifrån att boka julbord men detta verkar dock inte stämma på Åland. En rundringning till ett antal restauranger i landskapet visar att finanskrisen inte verkar spela någon roll alls för restaurangernas julbord.

Nästan fullt

–Bokningen av julbord har inte minskat alls, säger **Gerd-Marie Sundblom** vid Silverskär.

Någon minskning av bokningar från företag har man inte sett på Silverskär och Gerd-Marie Sundblom tycker

inte att finanskrisen märks över huvudtaget på Åland.

En klassisk restaurang att äta julbord på är Soltuna restaurang i Geta. Där uppe på Getabergen har man liksom på de andra restaurangerna inte märkt någon skillnad.

–Bokningarna började för flera månader sedan och det är nästan fullt redan, säger restaurangchefen **Eivor Häggblom**.

Många i alla fall

Kvarnbo gästhem tar förnärvarande inte emot några bokningar på julbord utan de har gett över alla till Ålands hotell- och restaurangskolas restaurang, och där har man heller inte sett någon skillnad.

–Nej ingen som helst minskning, säger **Ralf Lindvik**.

Den enda restaurangen där man är lite skeptiska är Restaurang Nautical i Mariehamn.

–Det märks att kunderna letar efter billigare alternativ men vi har många bokningar i alla fall, säger restaurangchefen **Niklas Nurmi-Kronhed**.

Det här visar att ålänningar kommer att fortsätta att boka julbord på samma sätt som tidigare och inte störas av finanskrisen.

Norrgårds stugan. På Silverskär blir det att servera julbord i samma omfattning som tidigare, den globala finanskrisen till trots. Foto: ERKKI SANTAMALA

CARL-MAGNUS LÅNGKVIST
redaktion@nyan.ax

BÖRSKOMMENTAR

Upp med linan, in med spöet,in mot land och på med skärmen

Arbetslösheten i USA är med sina 6,5 procent på en historiskt hög nivå, vi måste gå tillbaka hela 14 år för att hitta en lika hög siffra. Om IMF:s nya globala tillväxtprognos infrias, så är vi inne i en global recession. I förra veckan justerades prognosen ner från 3,7 till 2,2 procent.

Bitarna i det stora recessionspusslet faller nu på plats, bit efter bit. Detta betyder däremot inte att du gör bäst i att genast lägga iväg din aktieportfölj, om du inte redan har gjort det.

Om du sluter ögonen och inte bryr dig så mycket om den absoluta sanningen och kronologin, så kan du säkert se hur du lade in en säljorder på hela din portfölj för nästan exakt på dagen för 16 månader sedan. Svårare än så är det inte med aktier, i fantasin alltså. Därefter höll du dig borta hela tiden, åkte på en 16 månaders fisketur och läste endast i tidningarna hur det stod till med börsen. Så länge du kunde läsa att ”än finns det hopp” och ”experterna tipsar om 10 aktier som gör dig rik”, så flyttade du utan att fundera desto mera fram datumet för din returresa.

Optimismen var helt enkelt för stor. Du lät dig inte lockas av köpsignalerna eftersom du såg att de bara var av tillfällig karaktär. Fisket var dessutom alltför bra för att du skulle byta det mot något så osäkert om börsen. Du ägnade dig hellre åt marlin eller barracuda, än åt tråkiga sjunkande norska fiskaktier där virus spred sig likt en kreditkris i kassarna.

När makrostatistiken efter ett tag började visa tecken på recession, så höjde du inte ens på ögonbrynen. Möjligtvis gjorde du det för att de fångade upp recessionen så sent, i motsats till dina egna hemmasnickrade indikatorer, som hittills aldrig har svikit dig med att långt i förväg visa vägen till och från börsen.

De som satt kvar med sina aktier medan du var ute och fiskade hann vid de få uppställ som marknaden bjöd på knappt få ur sig ett ”japp, där satt den!”, innan marken på nytt gav vika och det bar iväg utför. I sin bitterhet var det många som därefter skulle försöka ta igen en del av det som de hade förlorat på nervägen, och som därför satsade lite extra vid nästa uppställ.

Efter tre fyra gånger med falska köpsignaler eller ytterst korta uppgångar kittlade det inte på samma sätt längre när de såg ännu en köpsignal på sin börsskärm. Det var helt enkelt inte lika roligt längre med aktier, man hade börjat tappa tilltron till dem helt och hållet. Alltmer sällan syntes någon expert som ville dela med sig av sina aktietips, och även om de ville det så var det inte säkert att någon tidning trodde att inslaget skulle sälja längre. I stället hade allt fler börjat ägna sig åt annan, mer seriös spekulatation, som till exempel lotto och tips.

Du följde utvecklingen i tidningarna. Du hade väntat på just detta läge, och samtidigt hade du vid det här laget börjat tröttna på att äta färsk tonfisk och ostron

varje dag. Du visste att du fick fem procent på din deposition, och det irriterade dig att aldrig kunna få mer än så. Du ville ha en annan spänning än den du fick av en barracuda som tokdrog i spöet, så när din instinkt sade dig att du inte skulle fiska mera så bestämde du dig för att åka hem och åter slå på börsskärmarna.

Nu sitter du så vid börsskärmerna, för första gången på 16 månader, och gnuggar förväntansfullt nävarna medan blicken sveper över alla aktier på skärmen framför dig. Kursnivåerna är nu i flera fall väldigt aptitliga, så för den som har behållit en stor del av sin aktieportfölj väger argumenten att sälja nu mindre än tidigare.

Och för dig, som har varit på fiske i 16 månader, finns en hel meny med utvalda läckerheter att hugga in på. Du bestämmer dig förmodligen för att börja lite försiktigt. Du hittar en aktie som ser intressant ut och bestämmer dig för att först pröva den, som en förrätt, innan du vågar lita på att hela menyn håller.

Mathias Söderback
Avanspartners

EKONOMI I KORTHET

Bensinen klart billigare

■ **HELSINGFORS.** Bensinpriset är nu lägst vad det varit på nästan två år. Webbplatsen Polttoaine.net uppger att bensinen i helgen kostade i genomsnitt 1,24 euro. Priset var senast så här lågt i februari 2007.

Det är en mack i Helsingfors som sålt den billigaste bensinen i helgen. Priset på 95-oktanig bensin var 1,14 euro. Priset har gått ner kraftigt sedan i juli då priset låg på i medeltal 1,57 euro. Dieselpriiset har sjunkit till strax under en euro. Under veckoslutet låg medelpriset på 1,10 euro. Det var senast så lågt i juni 2007.

Bränslepriset sjunker vanligtvis på hösten efter semestrarna, men nu påverkas priset även av det ekonomiska läget i världen. Priset på råolja har minskat klart mer än bensinpriset. Nordsjökvaliteten Brent var på måndagsmorgonen 53,40 dollar per fat. I juli kostade motsvarande fat över 147 dollar. (FNB)

G20-ledarna ska samarbeta mot krisen

■ **WASHINGTON.** Ledarna för G20-länderna har kommit överens om att arbeta tillsammans för att få liv i den ekonomiska tillväxten och förnya finanssystemet i världen.

Enligt G20-gruppens ledare, som är samlade i Washington, bör en plan för hur de här målen ska nås vara klar före slutet av mars. Vid mötet kom man också överens om övervakning och begränsning av de största finansinstituten i världen. (FNB)

Arbetsstimmen allt dyrare

■ **HELSINGFORS.** Löneförhöjningarna ledde till att priset per arbetstimme ökade med 6,4 procent i början av sommaren jämfört med motsvarande tid året innan. Enligt Statistikcentralen inträffade en motsvarande ökning senast år 2001. Priset per arbetstimme steg med bara 2,7 procent år 2007, vilket ungefär motsvarar läget i euroområdet. Generellt baserar sig omkring två tredjedelar av bruttoökningen av kostnaderna på avtalshöjningar och en tredjedel på glidningar och strukturfaktorer.

Bland länderna inom euroområdet steg kostnaderna i fjol snabbast i Slovenien, 8,4 procent. I Tyskland steg arbetskraftskostnaderna minst, det vill säga med 0,7 procent. En arbetstimme kostade i fjol 31,50 euro i Finland. (FNB)

Ekonomi växte i september

■ **HELSINGFORS.** Den ekonomiska tillväxten i Finland var i september den snabbaste sedan april. Den arbetsdagskorrigerade tillväxten var 2,2 procent.

Verkingen av finanskrisen märktes ännu inte i siffrorna för september. Totalproduktionen var i september 0,4 procent större än i augusti. BNP-tillväxten avmattades klart redan i vintras. Trögast var den i maj. (FNB)

AKTIEMARKNADEN INDELAD GEOGRAFISKT

Procentuell utveckling (i euro) under olika tidsperioder. Källa MSCI Barra (www.msci.com)

INDEX		1 vecka	1 mån	3 mån	6 mån	i år	1 år	3 år
Finland	MSCI Finland	-11,8	-15,8	-36,9	-44,2	-53,5	-54,4	-24
Sverige	MSCI Sweden	-7,4	-10,8	-33,3	-43,5	-44,8	-48,4	-31,4
Europa	MSCI Europe	-6,1	-11,1	-27,5	-36	-41,6	-42,5	-25,9
Nordamerika	MSCI North America	-5,7	-6,1	-21,7	-25,5	-31,2	-31	-31
Japan	MSCI Japan	-1,7	-0,5	-10,4	-19,4	-24,4	-25,1	-30,9
Asien	MSCI Asia Pacific	-6,4	-14,3	-31,6	-41,8	-48,6	-50,4	-20,3
Östeuropa	MSCI Eastern Europe	-16	-22,9	-53,6	-62,5	-63,8	-62,6	-42,4
Latinamerika	MSCI EM Latin America	-4,6	-12,3	-39,8	-49,6	-45,9	-46,7	-1
Världen	MSCI World Free	-5,5	-7,3	-22,9	-29,2	-34,8	-35,2	-29,1

riksnytt

HSS Media stängde centerpolitikers blogg

HELSINGFORS. Centerpolitikern Peter Albäcks blogg på bloggen.fi stängdes på måndagen. Det var Vasabladet och Österbotens Tidning som rapporterade först om saken.

Också bloggen han skrev under pseudonymen Mirakelmannen stängdes.

–Det fanns en uppenbart olaglig formulering om en privatperson på Albäcks blogg, säger Lars Rosenblad.

Det var Rosenblad som fattade beslutet att stänga bloggen.

Han säger att alla som bloggar själva måste kunna ta ansvar för att de följer lagen. Det gäller i synnerhet en person i Albäcks position. Peter Albäck är ordförande för centerpartiets svenska krets.

Albäck själv tycker att åtgärden är komisk och misstänker att den vidtagits på order "från högre ort".

–Jag har nu mitt i allt blivit en riskbloggare. Stefan Wallin sade förra veckan att sf ska börja föra en hårdare politik och det är väl det här.

Inlägget gällde exstatssekreteraren Stefan Johansson, som Albäck förde fram vissa påståenden om.

Men du vet väl att man måste ha bevis om man går ut med allvarliga påståenden?

–Det är klart jag har bevis. Jag har fått insideinformation. De får väl stämma mig för årekränkning om det inte stämmer, men ännu har ingen stämt mig, säger Albäck.

Rosenblad sade på måndagseftermiddagen att Albäck själv får stå för det påståendet.

Han säger att Albäcks blogg också tidigare anmälts av olika grunder men att HSS-Media då ansett att det snarast varit fråga om politiska meningsskiljaktigheter och därför hållit sig utanför tvisterna.

–Vi reagerar endast om vi uppmärksammas om sådant som entydigt är brott.

Kan inte tysta

Albäck medger att HSS Media har rätt att stänga av honom. Huruvida han öppnar

Ansvarig. Lars Rosenblad, tidigare chefredaktör för Nya Åland, är chef för affärsutveckling och nya medier på HSS Media.

Foto: MIKAEL HERRGÅRD

en ny blogg någon annanstans har Albäck ännu inte bestämt.

–Men internet är ett medium som man inte kan tysta. Det är bra att man blir avstängd när man är mest läst. Det visar att man gjort någonting rätt, säger Albäck.

Peter Albäck startade sin blogg inför riksdagsvalet år 2007. Han skrev drygt 400 inlägg och hade enligt Vbl och ÖT totalt nästan 700.000 sidladdningar. Hans blogg var en av de mest lästa på bloggen.fi. (FNB)

CHOCKERANDE PRISER HELA VECKAN

på hela vårt sortiment.

NYHET!

Control Risk Åland
kameraövervakning,
passagesystem, inbrottslarm.

NYHET!

FotoQ
Framkallning av
digitalbilder till foton.

KIKZ

Ny adress! Godbyvägen 54, fd Malins Livs

Öppet: Vardag 9-17

Tel: 018-50416

Alltid nära dig 18-23.11

Nöt yttre filé

(utskuren biff)

kg **23,90**

Benfritt sidfläsk

även rimmat

kg **6,60**

Blodbröd

300 g (4,96kg)

pkt **1,49**

Lätta linjen medwurst

100 g (EP 21.90/kg)

pkt **2,19**

Oolannin French Fries

400 g (EP 4,22/kg)

..... påse **1,69**

Grekiskt bröd

660 g (EP 4,68/kg)

st **3,09**

Grismunk

70 g (EP 10,71/kg)

st **0,75**

Riven ost

150 g, emmental-mozzarella
(EP 7,95/kg)

påse **1,89**

Always bindor

normal paket

..... 3 pkt **6,45**

PLUSSA

NOVEMBER MÅNADS PLUSA ERBJUDANDEN

Ägg Kultamuna

10 st/580 g, från frigående höns

MED PLUSSAKORT

(EP 2,40/kg)..... st **1,39**

UTAN PLUSSAKORT

(EP 3,09/kg) st **1,79**

Blå länk

stor, 850 g

MED PLUSSAKORT

(EP3,04/kg)..... 2 st **2,59**

UTAN PLUSSAKORT

(EP 3,51/kg)st **2,99**

Carlsberg öl

0,33 l, 24-pack burk, inkl. pant

MED PLUSSAKORT

(EP 2,06/l) st **19,95**

UTAN PLUSSAKORT

(EP 2,44/l)st **22,95**

Klementiner

1,5 kg:s påse

MED PLUSSAKORT

(EP 1,32/kg)..... påse **1,99**

UTAN PLUSSAKORT

(EP 1,66/kg)påse **2,49**

EXTRA

God betjäning. För dig.

- **Mariehamn:** Citylivs,
- **Brändö:** Einar Holmberg
- **Geta:** Getaboden
- **Föglö:** Föglöbutiken

- **Jomala:** Sven Mattsson
- **Lumparland:** Matboden
- **Vårdö:** Vårdö Närbutik
- **Saltvik:** Kvarnbo Butiken

Maria Nykvist

Epost: maria.nykvist@nyan.ax
telefon: 528 478

sport

” Det känns perfekt. Man skulle kunna säga att cirkeln är sluten.

DAVID ”TULLE” CARLSSON LÄMNAR IFK FÖR BROMMAPOJKARNA

Nu lämnar han IFK för spel i Allsvenskan

”Tulle” är Brommapojkarnas första nyförvärv inför comebacken

FOTBOLL. David ”Tulle” Carlsson lämnar IFK Mariehamn efter fem år i klubben.

Nästa säsong spelar han i IF Brommapojkarna som i söndags tog steget upp till Allsvenskan.

–Det känns perfekt, säger han.

Nu står det alltså klart att IF Brommapojkarna, som i söndags slog ut Ljungskile i det allsvenska kvalet, blir David ”Tulle” Carlssons nya klubb och ett kontrakt på två säsonger har skrivits under.

–Det ska bli väldigt intressant. BP har ju även tidigare år visat intresse men då har det inte känts helt rätt. Nu var det hela paketet jag fastnade för. Och eftersom jag spelat med klubben tidigare känner jag klubbledningen och de har koll på mig, säger han.

De senaste veckorna har det spekulerats i var ”Tulle” spelar nästa säsong. Hans kontrakt med IFK Mariehamn går ut i december och han har i tidigare intervjuer i Nyan sagt att han är intresserad av att återigen spela i Sverige.

Så bli det alltså men eftersom kontraktet med IFK går ut vid årsskiftet behövde den allsvenska klubben enligt IFK:s klubbledare **Peter Mattsson** inte betala någonting för honom.

–Så är reglerna och hans kontrakt går ju ut, säger Mattsson.

Succédebut i IFK

Som 18-åring plockades han efter sex år i Brommapojkarnas juniorlag upp till klubbens A-trupp. Totalt fyra matcher och två mål blev det då i klubben som år 2001 spelade i division II. Men när ”Tulle” värvades till IFK Mariehamn år 2003 var det från division III-klubben Älvsjö AIK.

Och han visade sig snart vara ett lyckat nyförvärv och en riktig målspruta, som hade stor del i att IFK avancerade från division II till spel i högsta ligan.

Och IFK:s klubbledning visade även nu intresse för att ”Tulle” skulle stanna kvar i klubben men efter fem år, 125 spelade matcher och 54 mål var beslutet att bege sig västerut och bli ”proffs” solklart.

–Det känns som det är rätt tid. Jag är 25 år nu har varit i IFK sedan 2003. Och även om det har varit nyttigt att arbeta vid sidan av fotbollen ska det bli roligt att få spela fotboll på heltid. Samtidigt är det roligt att få komma tillbaka till spel i hemlandet,

Drar västerut. David ”Tulle” Carlsson packar väskorna och flyttar i början av januari tillbaka till Sverige för spel i Brommapojkarna. Först väntar dock lite avslutande träning med IFK, men dessförinnan är det semester i Nagu som gäller.

Foto: JONAS EDSVIK

och den högsta inhemska ligan, säger han.

Fick inte avslöja

Det fanns även andra klubbar som visade intresse för honom, men han vill inte gärna gå in på vilka de är. Men att det skulle bli BP

stod klart ganska snart. Kontraktet var redan i hamn några veckor innan BP tog steget upp från superettan.

–Det har varit bestämt en tid och jag hade redan klart med kontrakt oavsett om det skulle bli spel i superettan eller i Allsvenskan. Men av

respekt till klubbarna har jag inte kunnat säga något förrän nu, säger ”Tulle”.

Han fanns dessutom på plats på Grimsta IP i onsdags förra veckan för att se hemmalaget BP spela 0-0 första kvalmatchen. Vid returmatchen i Ljungskile i söndags,

Fakta/”Tulle”

Säsonger i a-laget: 6:e

2008: 23 matcher, 4 mål

2007: 14 matcher, 4 mål

2006: 15 matcher, 2 mål

2005: 25 matcher, 14 mål

2004: 26 matcher, 14 mål

2003: 22 matcher, 16 mål

Moderklubb: Tullinge TP

Har även spelat för: IF Brommapojkarna, Älvsjö AIK FF, BP samt 2 juniorlandskamper Guldbollenvinnare 2005.

Källa: Veikkausliiga, IFK Mariehamn

där BP klarade oavgjort 1–1, var han inte med men följde matchen via internet.

–Det var riktigt nervöst. Och oj vad jag hoppade till när det plingade; 1–0 till BP, som tur var. Sen var det en tuff match och det är självklart jätteroligt att BP klarade det, säger han.

Dåligt självförtroende

Tulle har under de senaste åren haft lite problem med självsäkerheten och självkänslan som fotbollsspelare. Den mentala biten har hämmat hans spel och målgörande och idrottspsykologen **Christoph Treier** kallades in för att jobba med de problemen. ”Tulle” känner nu att han är betydligt mer harmonisk som person och har kommit en lång bit på vägen.

–För tre år sedan skulle jag nog inte fattat beslutet om att spela i BP. Men nu känns det rätt. Jag har utvecklats och fått en trygghet här i IFK som spelare, säger han.

Att ta steget till spel i Allsvenskan innebär en än mer bevakad position att spela på och en större press. Det är Tulle medveten om, men han tror sig stå rustad.

–Jag kan aldrig vara säker på en plats i elvan men det är också lite grejen att jag hela tiden måste ligga på topp för att platsa. Det är något jag ser fram emot nu och ja, jag känner mig mentalt stark för det här, säger han

Flyttar i januari

BP-spelarna som precis har lagt ett tufft kval bakom sig har nu ledigt i drygt en månad. Och Tulle vars kontrakt med IFK går ut i slutet av december stannar på Åland fram tills dess. Sen börjar spel med den nya klubben den femte januari.

–Det känns perfekt. Man skulle kunna säga att cirkeln är sluten, säger han.

MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax
tfn 528 478

TULLE MINNS

Skyttekungens främsta fullträffar

2005 kom David ”Tulle” Carlsson tvåa i Tipsligans skytteliga med 14 gjorda mål. Ett av målen, ledningsmålet mot HJK hemma, platsar på hans egen lista över favoritmålen. Annars tycker han att målen mot Jazz, i kvalet till ligan, är de som smälter högst.

Första målet i ligakvalet mot Jazz.

David ”Tulle” Carlsson tar sig rakt fram i jakten på bollen. Jazzspelarna hade inget att sätta emot den spelglada anfallaren som gör en av sina två mål i matchen som spelade hösten 2004.

Foto: JERE KUUSINEN

Andra målet mot FC Jazz. ”Tulle” gör ytterligare ett mål mot Jazz i kvalet till ligan hösten 2004 och lyckan är enorm.

Foto: JERE KUUSINEN

Målet i sista matchen.

”Tulle” gjorde mål i sin sista match för IFK som spelades hemma mot FC Honka i oktober 2008. För den insatsen utsåg publiken honom till matchens bästa spelare. Foto: JONAS EDSVIK

Ledningsmålet mot HJK.

”Tulles” hårda frispark går in precis intill stolproten i matchen hemma mot HJK sommaren 2005.

Foto: ERKKI SANTAMAALA

Hattrick mot Vii-kingit.

Matchen började med en uppsjö av missade mållägen, men sen lossnade det för ”Tulle” som till slut lyckades göra tre mål i matchen som spelades hösten 2007.

Foto: JONAS EDSVIK

Sponsor stöder öspelens funktionärer

■**ÖSPEL.** De närmare 1500 ideellt arbetande personerna vid öspelen som arrangeras på Åland nästa sommar har fått en sponsor.

Samarbetet med företaget Feja bygger på att funktionärer-na dagligen ska ha tillgång till gratis kaffe, te och frukt på de arenor där de arbetar. (mn)

Tre poäng mot tabelletan

■**ISHOCKEY.** Hudiksvalls HC, med ålänningen **Robin Englund** i laget, vann bortamötet mot topplaget Östersund i söndags med 2–3. Englund noterades dock inte för något poäng i matchen.

Efter 15 spelade matcher ligger HCC på plats fyra av åtta i tabellen.

Imorgon onsdag väntar Ånge på bortaplan. (mn)

Järfälla avgjorde i sudden death

■**INNEBANDY.** Andreas Ahlqvists Järfälla IBK tog i söndags andra segern på raken i den Svenska Superligan. Men det var en jämn match de 388 personer i Jönköpings Idrotts-hus bjöds på.

Hemmalaget Jönköping IK och Järfälla följdes åt under matchen och efter tre spelade perioder var ställningen 4–4. Matchen gick till förlängning och efter 21 sekunder spelade avgör **Jonas Thomsson** i sud-den death till Järfällas fördel.

Med den segern ligger Järfälla nu på tionde plats, i den haltande tabellen, med tio poäng efter nio spelade matcher. Ahlqvist noterades inte för något mål eller assist.

Nästa match spelar Järfälla hemma den 23 november mot IBF Falun. (mn)

Sportens kom ihåg

■ ■ **IFFK:** Söndag 23 november 14.00-16.00 har IF Finströmskamraterna junioravslutning på Bredablick. På programmet står underhållning av Petter Sjöstrand, prisutdelning, träff med några åländska idrottsprofiler och glass! Alla juniorer är varmt välkomna!

■ ■ **IFK Mariehamn-bordtennis:** IFK:s juniormästerskap i bordtennis torsdag 27 november 18.00 i Idrotts-gården. Sista anmälningssdag fredag 21 november. Frågor och anmälning-ar : Harry Lindqvist, tel : 16217.

■ ■ **RK Sleipner:** Hopptävling söndag 23 november 11.00. Klass 1: 50 cm omh.efter 30 sek (öppen för RYTtare som inte startar klass 2 och som inte tidigare tävlat i 70 cm el-ler högre klass). Klass 2: 70 cm omh. efter 30 sek (öppen för RYTtare som inte startar klass 1 och som inte tidigare tävlat i 90 cm eller högre klass). Proposition finns på hemsidan. Anm. via hemsidan eller per telefon 13418 senast 19 november 20.00 Frågor: Sleipner eller Malin 040-7389043.

■ ■ **Sjömanshockey:** Nya träningstider i Islandia 11 november–9 december är tisdagar 17.00-18.30. Samling 30 min före träning. Alla intresserade med. Brist på målvakter. Kontaktperson: Janne Welin, Birka Hockey.

■ ■ **ÅID:** Ordinarie höstmöte, torsdag 20 november 19.00, Park Alandia Hotell, Mariehamn. Stadgeenliga förhandlingar, stipendieutdelning.

Nyförvärv. I december fyller hon 19 år. Planen är då att flytta hemifrån och börja studera någonstans. Det positiva intrycket hon fick från Åland Unied under besöket gör att hon troligtvis väljer Åland som studieort men framför allt att hon väljer Åland United som det laget hon ska spela för. Foto: JONAS EDSVIK

Svensk målgörare till Åland United

FOTBOLL. Frida Thilén. Det kan vara Åland Uniteds nästa stora målgörare.

Igår besökte den offensiva nackspelaren klubben och går allt som tränaren Robert Dahlin planerat spelat hon på Åland nästa säsong.

Åland United arbetar för fullt med att hitta ny spelare till laget, och senast igår besöktes klubben av Frida Thilén, en lovande anfallare från den svenska division II-klubben Nacka.

I stockholmsklubben har hon gjort sig känd för att spela ett offensivt spel både som mittfältare och forward, och hon har dessutom ett målskytte som fungerar som det ska.

– Jag skulle säga att jag är en fysisk spelare. Jag spelar halvfult, gärna på gränsen till gult kort och jag tar gärna skott, säger Frida Thilén själv om sitt spel.

Lovande talang

Åland Uniteds tränare Robert Dahlin har varit över

till Sverige för att se henne spela match med sitt Nacka. Och han är mycket positiv inställd till det han sett henne prestera.

– Hon är en stark och duktig boxspelare. Precis en sån spelartyp vi saknar. Jag har haft ett öga på henne ett tag för hon är en mycket lovande talang som skulle kunna utvecklas bra här på Åland, säger han.

Frida Thilén har nu några dagars betänketid på sig men enligt henne själv lutar mycket åt en flytt.

– Valet står väl egentligen mellan att spela kvar i Nacka eller att flytta hit, och jag hade nog ändå tänkt flytta i från Stockholm. Och Åland United verkar seriöst, jag har verkligen fått ett positivt intryck, säger hon.

Gamla spelare klara

Det är ytterligare några nyförvärv som klubben har träffat och som de fortfarande väntar besked från. Vilka det rör sig om kan de inte gå ut med innan de kontrakten är klara. Några

som däremot är helt klara i nuläget är några av de redan tidigare ÅU-spelarna; **Eveliina Kohvakka, Emma Liljegren, Sara Engblom, Rebecca Björkvall, Adelina Engman, Maryette Karring** och **Lisa Klingberg.**

Fler spelare tror sig klubben kunna presentera i början av nästa vecka.

MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax
tfn 528 478

Pasanen missar landskamp

■**FOTBOLL.** Ytterligare en spelare tvingas stå över Finlands landskamp mot Schweiz på onsdag. **Petri Pasanen** har drabbats av en ögoninflammation och kan inte spela.

Werder Bremen-backen hade otur också i sin senaste match i fotbollslandslaget,

då han gjorde självmål i VM-kvalmatchen mot Ryssland i Moskva.

Igårdagens Nyan stod det att läsa att Hannoveranfallaren **Mikael Forssell** inte heller kan ställa upp, och någon dag dessförinnan lämnade **Daniel ”Daja” Sjölund** återbud. (mn/FNB)

Rautiainen ny tränare för TPS

■**FOTBOLL.** Pasi Rautiainen har utnämnts till ny tränare för fotbollslaget TPS i Åbo.

Rautiainen har de tre senaste åren tränat ett lag i Tallinn. Assisterande tränare i TPS är **Marko Rajamäki.** (FNB)

Eerola fortsätter i FC Lahti

■**FOTBOLL.** Backen **Kalle Eerola** har skrivit på för ytterligare en säsong i FC Lahti. I år spelade Eerola 23 ligamatcher i laget som han debuterade i år 2002. Under åren 2005–2006 gjorde han dock en avstickare och spelade för Haka. (FNB)

Inget VM för Öhman

■**INNEBANDY.** Landslagstränaren **Petteri Nykky** har tagit ut den 20-mannatrupp som spelar i VM i Tjecken den 6-14 december.

Ålänningen och Storvretaspe-laren Hannes Öhman är dessvärre inte en av de 20. (mn)

■ **PINGIS**
Pingisligan, omgång 2
Jomala Pingis–Finström/2 6–0: Jim Bergbo–Richard Hamnström 11–2, 11–0, Lennart Johansson–Kjell Fagerholm 11–3, 13–11, Marcus Åkerblom–Kjell Aspholm 13–11, 13–15, 11–8, L Johansson–R Hamnström 11–5, 11–4, J Bergbo–K Aspbäck 11–4 11–3, M Åkerblom–K Fagerholm 11–9, 11–5.
IF Start–Saltvik BTK/2 6–0: Kent Granqvist–Hildemar Nordwall 11–9, 11–4, Roger Söderström–Kristen Sudlöf 11–7, 11–6, Ulf Nyback–Alex Lindblom 11–2, 11–2, R Söderström–H Nordwall 1–5, 11–6, K Granqvist–A Lindblom 11–0, 11–3, U Nyback–K Sudlöf 11–4, 11–8.
Finström/2–IFK jun 3–6: Karl Hamnström–Emanuel Eriksson 1–11, 7–11, Kjell Fagerholm–Arash Mahmoudi 11–6, 6–11, 11–6, Kjell Aspbäck–Viktor Eriksson 6–11, 7–11, K Fagerholm–E Eriksson 11–8, 6–11, 7–11, K Hamnström–V Eriksson 8–11, 8–11, K Aspbäck–A Mahmoudi 5–11, 11–6, 11–9, K Hamnström/K Fagerholm–Marcus Rönnberg/E Eriksson 7–11, 11–7, 11–5, K Fagerholm–V Eriksson 9–11, 7–11.
IF Start–Jomala Pingis 5–5: Kent Granqvist–Jim Bergbo 6–11, 7–11, Roger Söderström–Marcus Åkerblom 11–3, 11–8, Ulf Nyback–Lennart Johansson 8–11, 11–5, 11–7, R Söderström–J Bergbo 2–11, 7–11, K Granqvist–L Johansson 11–6, 9–11, 11–13, U Nyback–M Åkerblom 11–6, 11–9, R Sö-

derström/U Nyback–J Bergbo/L Johansson 12–10, 7–11, 8–11, R Söderström–L Johansson 11–6, 7–11, 17–15, U Nyback–J Bergbo 6–11, 4–11, K Granqvist–M Åkerblom 11–6, 11–5.
IFK Mariehamn–Finström/1 6–0: Stefan Lindroos–Kenneth Holmroos 11–6, 11–7, Johan Pettersson–Tommy Johansson 11–5, 11–6, Alistair Waterhouse–Ove Johansson 11–3, 11–5, J Pettersson–K Holmroos 11–4, 11–2, S Lindroos–O Johansson 11–9, 6–11, 11–9, A Waterhouse–T Johansson 11–2, 11–2.
Saltvik BTK/2–Saltvik BTK/1 0–6: Krister Sudlöf–Peter Holmström 10–12, 11–13, Hildemar Nordwall–Joakim Wikblom 2–11, 2–11, Alex Lindblom–Ove Holmström 1–11, 3–11, H Nordwall–P Holmström 4–11, 8–11, K Sudlöf–O Holmström 0–11, 5–11, A Lindblom–J Wikblom 0–11, 3–11.
Saltvik BTK/1–IFK NatWest 2–6: Joakim Wikblom–Bengt Lindqvist 6–11, 4–11, Ove Holmström–Jesper Lindqvist 11–7, 11–7, Peter Holmström–Harry Lindqvist 4–11, 5–11, O Holmström–B Lindqvist 7–11, 10–12, J Wikblom–H Lindqvist 3–11, 6–11, P Holmström–J Lindqvist 11–8, 11–8, P Holmström/J Wikblom–B Lindqvist/Anders Hallbäck 8–11, 4–11, O Holmström–H Lindqvist 6–11, 7–11.
Finström/1–IFK jun 5–5: Kenneth Holmroos–Viktor Eriksson 10–12, 9–11, Tommy Johansson–Arash Mahmoudi 6–11, 6–11, Ove Johansson–Marcus Rönnberg 11–7,

11–3, K Holmroos–V Eriksson 9–11, 5–11, O Johansson–A Mahmoudi 11–4, 9–11, 11–9, K Holmroos/O Johansson–Emanuel Eriksson/V Eriksson 9–11, 11–8, 10–12, T Johansson–M Rönnberg 11–6, 11–8, O Johansson–V Eriksson 7–11, 7–11, K Holmroos–A Mahmoudi 6–11, 11–9, 11–3.

IFK NatWest–IFK Mariehamn 4–6: Anders Hallbäck–Alistair Waterhouse 5–11, 6–11, Bengt Lindqvist–Stefan Lindroos 11–2, 9–11, 11–1, Harry Lindqvist–Johan Pettersson 5–11, 1–11, B Lindqvist–A Waterhouse 7–11, 3–11, A Hallbäck–J Pettersson 2–11, 8–11, H Lindqvist–S Lindroos 11–4, 11–8, B Lindqvist/H Lindqvist–A Waterhouse/Affe Eriksson 11–5, 11–8, B Lindqvist–J Pettersson 3–11, 13–15, H Lindqvist–A Waterhouse 11–7, 12–14, 11–8, A Hallbäck–S Lindroos 11–7, 10–12, 9–11.

IFK	4 4 0 0	24 – 8	8
Saltvik BTK/1	4 3 0 1	20 – 8	6
Jomala Pingis	4 2 1 1	19 – 12	5
IF Start	4 2 1 1	19 – 14	5

IFK Natwest	4 2 0 2	19 – 16	4
Finström/1	4 1 2 1	16 – 17	4
IFK jun	4 1 2 1	15 – 20	3
Saltvik BTK/2	4 0 1 3	6 – 23	1
Finström/2	4 0 0 4	4 – 24	0

■ **GYMNASTIK**
De åländska gymnasternas resultat i FSGM redskap special 15-16 november i Bollihalla, Mariehamn.
Flickor klass 2 yngre (födda 1998-2001), Hopp: 2) Henriksson Lovis, 9,00 4) Iström Milena, 8,95 6) Hagström Lina, 8,80, **Barr:** 4) Iström Milena, 8,90, **Parterr:** 1) Iström Milena, 9,40
Flickor klass 2 äldre (födda 1997 eller tidigare), Hopp: 1) Fellman Jenny, 8,85 1) Zetterström Elin, 8,85 6) Lindvall Emma, 8,60 **Barr:** 1) Roberts Celine, 8,15 5) Södergård Sara, 7,70 **Bom:** 1) Roberts Celine, 9,40 **Parterr:** 2) Fellman Jenny, 9,10 4) Martens Miranda, 9,05
Flickor klass Super-2, Hopp: 4) Kjäll Lenita, 8,65 4) Pellas Paulina, 8,65 6) Gustafsson Linn, 8,60 **Barr:** 1) Manelius Mollie, 8,20 2) Hindersson Kajsa, 7,90 5) Pellas Paulina, 7,20 **Bom:** 2) Kjäll Lenita, 8,30 3) Hindersson Kajsa, 8,15 4) Mattsson Lina, 8,00 **Parterr:** 1) Manelius Mollie, 8,90 3) Hindersson Kajsa, 8,70.
Flickor klass 3, Hopp: 1) Stolt Jutta, 9,55, **Bom:** 1) Stolt Jutta, 8,20, **Parterr:** 2) Stolt Jutta, 8,50
Flickor klass Super-3, Hopp: 4) Rönnberg Daniela, 8,35, **Barr:** 6) Rönnberg Daniela, 7,65, **Bom:** 5) Rönnberg Daniela, 6,65, **Parterr:** 1) Rönnberg Daniela, 9,00
Flickor klass 5, Hopp: 1) Pussinen Malin, 12,35 2) Johansson Frida, 11,70 3) Lindfors Fanny, 11,35 5) Pussinen Hanna, 11,05 6) Brändström Maria, 10,95 **Barr:** 1) Pussinen

Malin, 10,40 2) Lindfors Fanny, 9,65 3) Brändström Maria, 9,05 4) Eriksson Vanessa, 9,00 5) Johansson Frida, 8,80 6) Lindfors Frida, 8,60 **Bom:** 1) Pussinen Malin, 10,55 2) Brändström Maria, 10,30 3) Lindfors Frida, 9,55 4) Johansson Frida, 9,30 5) Pussinen Hanna, 8,50 6) Eriksson Vanessa, 7,85 **Parterr:** 1) Brändström Maria, 12,70 2) Pussinen Malin, 12,30 3) Johansson Frida, 11,80 5) Eriksson Vanessa, 11,65 6) Lindfors Fanny, 11,45
Pojkar klass 1, Räck: 4) Winkelman Albin, 7,60 5) Winkelman Victor, 7,45, **Parterr:** 3) Winkelman Victor, 6,65 5) Winkelman Albin, 6,15
Pojkar klass 3, Hopp: 1) Nyholm Oliver, 8,40 3) Axberg Anton, 7,60 4) Jansson Jonathan, 7,10, **Ringar:** 1) Nyholm Oliver, 8,60 2) Halling Joar, 8,15 4) Jansson Jonathan, 7,50 5) Axberg Anton, 7,45, **Häst:** 1) Nyholm Oliver, 9,00 2) Halling Joar, 8,00 3) Jansson Jonathan, 7,95 5) Axberg Anton, 7,60, **Barr:** 1) Nyholm Oliver, 8,75 2) Axberg Anton, 8,45 3) Halling Joar, 7,80 4) Jansson Jonathan, 7,55, **Räck:** 1) Nyholm Oliver, 8,15 3) Halling Joar, 6,10 4) Axberg Anton, 5,90 5) Jansson Jonathan, 4,15, **Parterr:** 2) Nyholm Oliver, 7,75 3) Jansson Jonathan, 7,25 4) Axberg Anton, 5,60
Seniorer 1, Hopp: 1) Smulter Karl-Erik, 9,90 2) Smulter Kenneth, 9,70, **Barr:** 1) Smulter Karl-Erik, 9,10 2) Smulter Kenneth, 8,90, **Räck:** 1) Smulter Karl-Erik, 9,80 2) Smulter Kenneth, 9,10, **Parterr:** 1) Smulter Karl-Erik, 9,40 3) Smulter Kenneth, 8,70

Annonsera i den tidning du själv läser!

► LEDIGA PLATSER

Ålands miljö- och
hälsoskyddsmyndighet
lediganslår en tjänst som

miljöskyddsinspektör
för byggnadstillsyn

Mer information: www.miljohalsoskydd.ax

► LEDIGA PLATSER

ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Lediganslår följande vikariat att sökas senast fredag 28.11.08, kl. 15.00.

1. **Ett moderskapsledighet som barnmorska** med aktuell placering vid BB-/Gynekologiska enheten.
2. **Ett långtidsvikariat som sjukskötare** med aktuell placering vid medicinska enheten .
3. **Ett vårdledighetsvikariat som sjukskötare** med aktuell placering på barn-och ungdomsenheten.

Den som anställs till Barn- och ungdomsenheten skall uppvisa straffregisterutdrag enligt landshapslag om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn 3/2004. Utdraget får inte vara äldre än 6 månader.

Tillträde enligt överenskommelse

Ansökan riktas till överskötare Christel Lindberg,som också lämnar närmare upplysningar tel. 018-535157 eller e-post christel.lindberg@ahs.

Adress: Ålands hälso- och sjukvård,
Ålands centralsjukskhus överskötarkansli,
PB 1055 AX-22111 Mariehamn.

► KUNGÖRELSE

Kraftnät Åland Ab planerar en 100 MW likströmsförbindelse med tillhörande omriktarstationer, ställverk och 110 kV ledningar mellan Åland och Finland. Den planerade sjökabeln är 152 km lång, från Nådendal, Finland till Juvik, Åland med två alternativa sträckningar omfattande 6,1 och 1,9 km. Förutom likströmsförbindelsen byggs en 110 kV luftledning från Juvik till Tingsbacka samt en avrening till Norrböle. Luftledningen byggs huvudsakligen längs den befintliga luftledningen på sträckan Ytterby – Tingsbacka. Ledningsgatans längd är uppskattningsvis 10 km varav 2,5 km är ny. Den nya gatan anläggs huvudsakligen över skogsmark/åkermark/impediment.

För planerna utförs en miljökonsekvensbedömning. Envar har rätt att delta i förbandets avgränsningssammanträde och får där ge förslag till alternativ och konsekvenser som bör ingå i bedömningen. På avgränsningssammanträdet presenteras projektet närmare. Det hålls två avgränsningssammanträden:

Onsdag, 3 december 2008, kl. 19.00 i auditoriet i Kyrkby Högstadieskola , i Jomala kommun

Torsdag, 4 december 2008, kl 19.00 i kommunkansliet i Kumlinge

De beslutande myndigheterna i ärendet är Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, Jomala, Lumparland, Sund, Föglö, Vårdö, Brändö, Sottunga, Kumlinge och Mariehamns kommun samt Ålands landskapsregering.

Delgivningen sker genom anslag på de berörda myndigheternas anslagstavlor.

Närmare information samt karta över kabeldragningen finns på www.kraftnat.ax.

Sakägare Konsult
Kraftnät Åland Ab WSP Environmental Oy
Sven-Anders Eriksson Peter Anton

► MÖTEN

Demensföreningen på Åland
håller

HÖSTMÖTE

torsdagen den 20 november kl.19.00 i Röda Korsgården, Mariehamn

Stadeenliga förhandlingar

Program

Bemötande av patienter och anhöriga i demensvården

Medverkande från Ålands hälso-och sjukvård **Birgitta Hermans**, klinikchef **Tove Jonsson-Grönlund**, avd. skötare

En anhörigs berättelse om egna erfarenheter

Servering

Varmt välkomna!

Styrelsen

► LEDIGA PLATSER

Socialnämnden i Jomala

lediganslår en ordinarie
närvårdartjänst
100%

Tillträde 1.1.2009

Kompetenskrav är närvårdarexamen eller annan lämplig yrkesexamen på minst skolnivå inom social- och hälsovårdsbranschen.

Uppgiftsrelaterad lön enligt avtal.

Närmare upplysningar lämnas per tel. 31 686/Linda.

Tjänsten kan besättas med provotid i enlighet med vad socialnämnden där om beslutar i samband med tillsättandet.

Sedvanliga ansökningshandlingar skall vara socialnämnden tillhanda **senast 1.12.2008 kl. 16** under adress: Socialnämnden i Jomala ”Hemvården”, Pipsvarvarvägen 2, 22150 Jomala.

Jomala den 14.11.2008
Socialnämnden i Jomala

► MÖTEN

Kallelse till

Centerns höststämma
fredagen den 28 november på Solbacka, Saltvik.

Kl.18.30 Glögg och mingel

Kl.19.00 Stämma med stadgeenliga förhandlingar

Kl.20.00 Middag med allsång och lättsam underhållning.

❖ Dans ❖ Lotteri

Välkomna!

Anmälan senast 21.11 till centern@lagtinget.ax eller,
tel 25360, gsm 0457 5244 597

Centern
för Ålands bästa

Medel inte i budget

■**Tack för ditt svar Britt Lundberg**, angående min oro angående budgeteringen för barn med särskilda behov inom utbildningsväsendet för år 2009.

Jag har gått igenom samtliga utbildningsinstansers budgeteringar gjorda av landskapsregeringen inom gymnasieskolan och kunnat konstatera bland de allmänna målsättningarna, målet för budgetåret 2009 och de långsiktiga målen inom respektive gymnasieskolas budgetskrivningar att ordet elevassistent och assistentläraresurser endast nämns två gånger och det gäller i budgetskrivningarna för handelsläroverket och Ålands naturbruksskola.

I **handelsläroverkets** budgetskrivningar finns det särskilt nämnt följande ” att fortsättningsvis ha behövliga assistentlärarresurser för de allt fler studerande som har läs- och skrivsvårigheter, koncentrationssvårigheter,

sociala och psykiska problem eller är omotiverade för studier”.

I de övriga budgetskrivningarna för respektive gymnasieskola finns varken elevassistenter, assistentlärare eller specialpedagogiska kunskaper för ungdomar med särskilda behov nämnda i en endaste textstrof.

Landskapsregeringen

har utifrån de budgettexter som förelagts inte ens tänkt sig att det skulle finnas ett sådant behov för respektive skola. Argumentet att det finns inbakade budgetmedel för barn med särskilda behov i respektive gymnasieskolas egen budget stöds inte av de budgettexter som omfattar varje skola. Så visst har man som förälder till denna kategori elever orsak att vara orolig för sina barns framtid och möjlighet till ett yrkesverksamt liv.

Naturligt vore att landskapsregeringen berättade för

oss oroliga föräldrar var i respektive skolas budget dessa pengar finns reserverade som tidigare funnits i budgetanslag 46.17.04. Som läget är nu kan man få den uppfattningen att dessa pengar ingår i skolans allmänna medel och att det är upp till respektive skola att använda dessa medel till ungdomar med särskilda behov eller inte.

Var finns den politiska beställningen på det som minister Lundberg anför i sin replikinsändare.

Det är dags för landskapsregeringen att redovisa i vilka skolor man utvecklat systemet med anpassad studiegång och vilka skolor som har beredskap att ta emot elever med särskilda behov i enlighet med elevernas förutsättningar i enlighet med punkt 5.5 i läroplansgrunderna för gymnasieskolan för de pengar som nu ingår i de allmänna anslaget.

Henrik Lagerberg

Replik till Susanne

■**Tack Susanne Vävare** för en fin insändare, för att du förstår och bryr dej, Åland är unikt och behöver bevaras!

Jag har försökt få människor att förstå att det är som du säger men kanske folk tycker att det är okay att exploatera och sälja ut allt som går.

Bernt Randelin

► MÖTEN

Medlemmarna i

Andelslaget Åländsk Rapport

kallas till

ORDINARIE ANDELSSTÄMMA

onsdagen den 26 november 2008 kl. 16.00 i tidningshuset i Dalbo, Uppgårdsvägen 6.

Vid stämman kommer att behandlas de ärenden som enligt 13 § i andelslagets stadgar skall behandlas på ordinarie andelsstämma

Bokslutshandlingarna finns till påseende för medlemmarna i tidningshuset i Dalbo.

Styrelsen för Andelslaget Åländsk Rapport

Mer trafikproblem

■**Tårta på** tårta, lök på laxen eller rena cirkusen, skall man skratta eller gråta?

Först byggde stadens beslutsfattare trafikhindrar på gatorna och efter det byggde de om och om hindren. Nu kommer nästa drama i pjäsen, fartbegränsningar på 30 km/h och 40 km/h på stadens gator.

Med så pytteliten skillnad kunde de väl ha enats om 35 km/h på alla gator.

Ju saktare man kör desto längre cirkulerar bilarna i stan. Mera avgaser och mera buller med snigelfart. Uppmärksamheten kom-

mer att riktas på skyltarna, inte på trafiken. Inte behövs trafikhindren längre när polisen lovat att övervaka trafikbegränsningarna.

Det effektivaste sättet att få trafikökning är att enkelrikta gator så man måste köra runt halva stan för att komma till samma ställe. P-skivorna sätter också rotation på biltrafiken. P-skivorna drabbar främst folk från Sverige och Finland. Turisterna är vana vid att det är fri parkering på Åland.

Erik ”Säljis” Ahlström

Inte bra för barn

■**Socialdemokraterna** visar igen att man som fullblodsfeminister ser till kvinnors bästa till varje pris. Man kunde vara jämlik och rättvis.

Att få samhällshjälp att få barn i lesbiskt parförhållande kan inte vara rätt. Att få barn som kommer att

ha två mammor och ingen pappa kan inte vara fördelaktigt för det eventuella barn om det sedan är pojke eller flicka.

Feminina kvinnor och feminister, astronomiskt långt från varandra.

Kurre i Jurmo

NYANS ROS

...till **styrelsen** i sjuksköterskeföreningen för den fina tillställningen på Havsvidden. Tack till personalen för suverän mat och service. En extra varm tanke till **bandet** från Folkhögskolan för den medryckande 50-talsrocken, stort tack till alla inblandade. Nöjd **syster** rosar.

...till **alla er** ombord på Birka Paradise som gjorde vår kryssning i lördags till en oförglömlig upplevelse. Vi kände oss otroligt lyxiga. **Pake & Camu**.

...och tack! till **alla goda vänner** och **Birka Paradise** för förgyllningen av min 50-årsdag. **Sussie**.

...till **Accordion Club** från Mariehamn för spelmansglädjen ni spred och livslusten ni gav oss. Från **Kumlingeborna**.

...till **Selander** som tog tag i det stora budgetöverskridandet, fastän det åstadkom av damer-skattepengar. **040**.

...och tack mormor **Mirjam Joelson** för den finfina klänningen du sytt till mig! Många kramar, **Linda**.

...till **Kaija Granith** för de fina mattasorna vi fick till vår temadag! Hälsningar från alla småtroll i **Södersunda skola**.

...till **de** som ordnade så fint för oss på Arken i fredags! Maten var jättegod och komikerna hysteriskt roligt! Medlem.

...och tack till **Sibby-Strömbolstad rådjursjaktlag** för en underbart god och fin middag på Klippan. **Gästerna**.

TV-programmet

tisdag 18 november

7.00 Gomorron Sverige [35454692]
10.30–13.00 UR [5031050]
13.00 Rapport [76673]
13.05 Hockeykväll (R) [751321]
13.35–14.05 Toppform (R) [107586]
14.50 I Lapplandsbjörnens rike [3435789] Svensk långfilmsdokumentär från 1940.
16.10 Gomorron Sverige [7428499]
17.00 Rapport [80741]
17.05 Avalon Heights [5004673]
17.30 Lilla Sportspegeln [4234]
18.00 Bolibompa [91079]
18.00 Tess och Ubbe [40050]
18.10 Yoko! Jakamoko! Toto! [2575050] **18.15** Slut för idag... tack för idag (R) [519321] **18.30** Piggley Wink (R) [99302]
18.55 Sportnytt [2551470]
19.00 Rapport [83692]
19.10 Regionala nyheter [6643418]
19.15 Go'kväll [311876]
Magasin. Åke Söderblom porträtteras i serien ”Svenska komediaktörer”. Programledare: Joachim Vogel
20.00 Kulturnyheter [12875]
20.15 Regionala nyheter [1171302]
20.30 Rapport med A-ekonomi [418]
21.00 Packat & klart [499]
Del 7 av 11. Världens konstigaste resmål alla kategorier är med all sannolikhet Burning Man-festivalen i Nevadaöknen i USA. Även 19/11, 23/11.
21.30 Andra Avenyn [470]
Svensk dramaseri. Del 129.
22.00 Dom kallar oss artister [383] Musikdokumentär. Del 4 av 12. In Flames från Göteborg är ett av världens mest populära hårdrocksband och i år var de ute på en omfattande Europaturné. Även 22/11, 23/11.
22.30 Morgonsoffan [654]
Humorprogram. Del 8 av 12. Programledare: David Batra, Petra Mede.
23.00 A mighty wind [36215] **FILM** Amerikansk komedi från 2003. I rollerna: Eugene Levy, Christopher Guest.
0.30 Kulturnyheter (R) [4256987]
0.45 Höök (R) [6458432]
1.45–7.00 SVT24 [80137277]

10.30 24 direkt [17632673]
16.05 Annas eviga (R) [2639586]
16.35 Grosvold (R) [6868673]
17.20 Zapp Europa (R) [36012]
17.50 Perspektiv [79418]
Även 22/11.
18.20 Nyhetstecken [3751857]
18.30 Oddsat [19692]
Samiskspråkiga nyheter.
18.45 Utiset [250166]
Finskspråkiga nyheter.
19.00 Kalla krigets spioner [81031] Brittisk historisk dramadokumentär från 2007. Del 3 av 5. Oppenheimer och vätebomben. En dramadokumentär om avgörande spionaffärer i kärnvapenmakternas strävan efter makt.
19.55 Rapport [5686499]
20.00 Vem vet mest? [4741]
Frågesport. Även 23/11.
20.30 Dr Åsa [3012]
Populärmedicinskt hälsoprogram. Del 6 av 10. Den livsviktiga sömnen. Vi får lära oss vad vi kan göra för att sova bättre och hur sömnmedel fungerar. Även 21/11, 22/11.
21.00 Rakt på med K-G Bergström [8321] Intervjuprogram. Del 6 av 10. Programledare: K-G Bergström. Även 23/11.
21.30 Debatt [7692]
Debattprogram. Del 4 av 9. Programledare: Janne Josefsson. Även 19/11.
22.00 Aktuellt [4505]
22.30 Korrespondenterna [3876]
Utrikesmagasin. Del 4 av 8. Propaganda. Talibanerna i Afghanistan skär huvudet av den redaktör som inte återger deras version av kriget och vinner sakta befolkningens stöd. Programledare: Erika Bjerström. Även 22/11, 23/11.
23.00 Sportnytt [47437]
23.15 Regionala nyheter [2539079]
23.25 Rapport [6544857]
23.30 Eftersnack [20760]
23.55 Världen (R) [651586]
0.50 Alla tiders kartor (R) [53708819]
0.55 Sverige! (R) [4429242]
Del 10 av 16. Även 19/11.
1.55 Beckman, Ohlson & Can (R) [8168513]
2.25–2.50 Smarta djur (R) [4303703]

7.30 Nanny [717012]
8.00 Våra bästa år (R) [4167760]
8.55 Montel Williams show [2866147]
9.50 Top model 7 (R) [2190050]
10.45–11.40 Oprah (R) [2751988]
12.30 Rachael Ray [1244654]
13.25 Våra bästa år [2125895]
14.15 Oprah [340654]
15.10 Close to home [3260383]
16.00 Project runway [998050]
17.00 Top model 7 [974470]
18.00 Extreme home makeover [985586] Amerikansk inredningsserie.
19.00 How I met your mother [397147]
Amerikansk komediserie från 2007. Del 16 av 20. Robins musikaliska förflutna kommer till ytan och Barney letar efter mer Robin Sparkles-minnen.
19.30 2 1/2 män [396418]
Amerikansk komediserie från 2007. Del 9 av 24.
20.00 2 1/2 män [386031]
Amerikansk komediserie.
20.30 Sjukhuset [385302]
Svensk dokumentärserie från 2008. Del 46. På röntgenavdelningen träffar ST-läkaren Allina en flicka som lider av en oförklarlig smärta i sitt ena ben.
21.00 SOS Familj [366302]
Svenskt livsstilsprogram från 2008. Del 6. Bästisarna Cissi och Janina har varsin trotsig, skrikande och argsint fyraårig dotter.
22.00 50 first dates [550944]
FILM Amerikansk komedi från 2004. När marinbiologen Henry Roth möter den unga kvinnan Lucy Whitmore på ett café är han övertygad om att han funnit den stora kärleken. I rollerna: Adam Sandler, Drew Barrymore, Rob Schneider. Regi: Peter Segal.
23.55 2 1/2 män (R) [8618012]
0.25 2 1/2 män (R) [582548]
0.55 Navy CIS [3308258]
1.50 Shark [1286838]
2.40 Förhåxad [4160345]
3.30 Gettin' square [3519906] **FILM** Australisk thriller från 2003.
5.10 Girls behaving badly [3483797]
5.35–6.00 Drew Carey show [3570277]

6.50 Nyhetsmorgon [89386470]
11.00 Nyheterna [968079]
11.05 Efter tio [4802437]
12.00 Nyheterna [311012]
12.05 Efter tio, forts [531470]
12.45 Hem till gården [746944]
13.10 Hem till gården [2306789]
13.45 Nyhetskanalen [2519302]
14.00 Trav: Dagens rätt [550789]
14.30 Bingo: Full bricka [1971447]
15.25 Nyhetskanalen [9862166]
15.30 Doktorn kan komma (R) [318050]
16.25 Will & Grace (R) [3658321]
16.55 That '70s show (R) [3646586]
17.25 That '70s show (R) [332505]
17.55 Doctors [3812692]
18.55 Postkodlotteriets 50-50 [3019296]
19.20 Keno [322499]
19.30 Lokala nyheter [550234]
19.35 Lokalt väder [1861321]
19.40 Ekonominyheterna [6457147]
19.50 Vädret [6446031]
20.00 Nyheterna [384673]
20.30 Halv åtta hos mig [383944]
Svenskt matlagningsprogram. Mattias Gereny står för dagens middagsbjudning och han är fast besluten att bräcka Saras chokladsås.
21.00 Äntligen hemma [364944]
Svenskt inredningsprogram. Björn och Martin tar sig an de nyanlända fönstren och använder vattenpass och justerskruv för att få dem att sitta perfekt. Även 22/11.
22.00 House [360128]
Amerikansk dramaserie.
23.00 Nyheterna [996147]
23.25 Sporten [7484234]
23.35 Vädret [4270692]
23.38 Lokalt väder [304270692]
23.40 America's got talent [1712789]
1.15 Jordan, rättsläkare (R) [2914884]
2.10 Numbers (R) [3705161]
2.55 Advokaterna (R) [3307398]
3.40 Kung av Queens (R) [9814838]
4.05 South Park [9930451]
4.25 South Park [9712426]
4.50 Deadwood (R) [7355432]
5.40–6.50 Århundradets krig (R) [5410819]

6.00–10.00 God morgon med A-laget
16.34 Allt ljus på: Pentti La-sanen
Dövtextning.
17.14 Kortnytt
17.15 Made in Europe
Del 13 av 27. Europa ur barnens perspektiv. Österrike.
17.30 Om du var jag
Gränser. En programserie som tar upp små och stora frågor i livet.
17.45 BUU-klubben
18.15 TV-nytt
Kan också ses på svenska.
18.30 Dok: Drömmen om det fulländade
Vi får se hur ett bilvrak i händerna på Gry Stordahl långsamt förvandlas till en skinande blank 50-tals klassiker. Samtidigt kommer filmen in på frågor kring identitet och om att inte ge upp.
19.22 Naturutfärder på syd-kusten
En vinterdag i Helsingfors. Produktion och regi: Mika Rokka, 2004. FST/Samproduktioner.
19.30 Loppshop
Warhammer eller schack? Monopol eller Cluedo? Spela ensam eller tillsammans?
20.00 TV-nytt
20.20 Sportnytt
20.25 Obs
Aktualiteter.
21.00 Sportmagasinet
Människor i idrottens värld.
21.30 Konsulternas krig
Del 5 av 8. ”Jag är en jävel på UNO.”
22.00 Kodnamn Hunter
Norsk polisserie. Del 6. Realistisk actionserie om internationell brottslighet, hemliga polisgrupper och missriktad kärlek. Med: Mads Ousdal, Ane Dahl Torp.
23.00 Kvällsnytt
23.05 Filmtid
Filmtid presenterar åsikter om budskapet bakom bilderna.
23.35–23.49 Oddsat
Textning till svenska och finska.

ÅLANDSKANALEN
Kl 18.30, 19.30, 21.30, 22.30, 23.30.

Nyheter/Sportmagasinet.
Gäster: Marcus Englund från IFK Mariehamn och David Holmberg från Våsc analyserar helgens matcher.
Programledare:
Johan Larsson.

ÅLANDS RADIO 91.3 MHz
6.45–10.00 Gomorron. Med Petronella Thorén. **6.50** Beträktelse. Av Malin Askerlund. Sänds även c:a kl. 20:40. **6.55** Ålandsnytt. **7.00** Aktuellt. **7.30** Ålandsnytt. **8.00** Aktuellt. **8.30** Ålandsnytt. **9.00** Musikpaletten. Visor. **9.30** Ålandsnytt. **9.45** Sagostunden. I dag lyssnar vi till del 12 av 15 av kapitlet En rymdnatt med Panter ur sagan Dylan Plymsvans, skriven och uppläst av Ann-Christin Waller. Del 11-15 sänds även på fredag kl. 12:30. **10.00–15.00** Mittpådan. Med Tom Wiklund. **10.30** Ålandsnytt. **11.30** Ålandsnytt. **11.40** Musik. **12.00** Aktuellt. **12.10** Musik. **12.15–12.30** Kulturen. Sänds även kl. 17:45 och i repris på lördag kl. 09:15. **13.00** Ålandsnytt. **13.03** Rätt skall vara rätt. Frågetävling. **14.00** Ålandsnytt. **14.03** Lyssnarnas telefonönskemusik. **15.00** Ålandsnytt. **15.03** Min musik. Sänds även på lördag kl. 15:00. Med Magnus Liljesköld. **16.00** Aktuellt. **16.15–17.45** Åland i dag. Nyhetsmagasin med reportage, intervjuer och debatter. Med Tony Wikström. **16.15** Perspektiv. Åland i dag åker runt och besöker de åländska kommunerna och tar tempen på dem. Vad har egentligen hänt efter kommunvalet 2007? Sänds i repris på lördag kl 12:00. **17.00** Ålandsnytt. Sänds även kl. 19:00. **17.45** Kulturen. Repris. **18.00** Aktuellt. **18.03** Ålandsnytt. Sänds även kl. 20:00. **18.06** Musik. **18.30** Gäst i Gomorron-studion. Från Gomorron. **18.40** Musik. **19.00** Ålandsnytt. Från kl. 17:00. **19.10** Åland i dag. Från kl. 16:15-17:00. **20.00** Ålandsnytt. Från kl. 18:03. **20.03** Åland i dag. Från kl. 17:10-17:45. **20.40–20.45** Beträktelse. Repris.

”Sportmagasinet”

kl 18.30, 19.30, 21.30, 22.30, 23.30

5.55 Ettans morgon-tv [54534470]
9.15 Dalens härskare (R) [1717031]
10.10 Nöjesrävarna [2924741]
10.30 Inkorrekt, Tuomas Enbuske!: Ta bort barnen från dåliga föräldrar! [6418]
11.00 Tv-nyheter [20963]
11.05 Livet i Ballykissangel (R) [9730692]
12.00 Ettans morgon-tv: Dagens rubriker [68596]
13.00 Tv-nyheter [61741]
13.05 Pippi Långstrump 60 år [941586]
14.00 Dödssjuk på drömresan [6499]
14.30 Läkarna [4418]
15.00 Tv-nyheter [86963]
15.05 Antikviteter och mysterier [6333321]
15.55 Jaakko och världserövrarna [780963]
16.30 Djävulen och kanalen [5586]
17.00 Tv-nyheter [85296]
17.08 Livet i Ballykissangel (R) [300911470] Insylnad.
18.00 Tv-nyheter och väder
18.30 Bli herre över plånboken [8050]

19.00 Kyrkoherden i Dibley [26692]
Del 18. De unga tu är hemma från bröllopsresan.
19.40 Amerikafinländare: Gerry [6648963]
19.45 Amerikafinländare: Les Ross [359876]
20.00 En sann historia: Kapten Hööks äventyr [215]
20.30 Tv-nyheter och väder [21876]
20.55 Sportrutan [2410012]
21.00 Cranford: en småstads-idyll [83925]
21.55 Vivienne Vyle [932234]
22.25 Män, brev och problem [7148708] Del 6. Ensamföräldern Radge har inte satsat så mycket på sin son. Pojken börjar uppvisa symtom och Radge hamnar i en svår situation.
23.15 Tv-nyheter [7445875]
23.20 Extras – Jag vill också bli stjärna [7392215]
23.50 Prisma: Metoder att rädda jorden [7325370]
0.50 Euronews [2345722]
1.00 Nyhetsfönster [88499242]
4.00–5.55 Nyhetsfönster

6.00 Tellus-frågesport [8906055]
6.50 Lilla tvåan [8341128]
8.35 Poinzi [3931128]
8.53 På gräsrotsnivå [301078079]
9.00 Oddsat [17925]
9.15–10.35 Regionala nyheter [5714963]
10.35 Hjärtan i brand [4628673]
11.00 Djursjukhuset [3079]
11.30 På riskgränsen: Dödens dal [8016857]
12.25 Den rätta frågan [7660924]
12.50 Sång under segel [4349031]
FILM Finsk musikfilm från 1954.
14.20 Under Polstjärnan: Mannen och hästen [472302]
14.50 Finland år 2030 [493895]
15.20 Den mänskliga faktorn [9931578]
16.10 McLeods döttrar [3393429]
16.55 Norge runt [2708586]
17.00 Lymlarna! [45031]
Lymlarnas önskemål.
17.23 Lilla tvåan [300271505]
18.00 Den rätta frågan [23895]
18.25 Hjärtan i brand [9603147]

18.50 Tv-nyheter [4670963]
19.00 Regionala nyheter [54692]
19.10 Sportrutan [8064578]
19.15 Tvåans höstväder [5719401]
19.20 Akuten [5519876]
20.00 Familjen Metsola (R) [11296]
20.50 Gå fint i koppel [6293147]
21.00 Aktuella tvåan: Kvällen om uppfostran [68128]
21.50 Tv-nyheter, väder, sport [5562050]
22.05 Aktuella tvåan: Kvällen om uppfostran [6806437]
23.15 Dokumentärprojekt: Flickan från de skuggiga gränderna [4214789]
0.05 Ögonvittnet: Grym tradition [52548]
0.35 Musik-tv: Ytterlighet [2407890]
1.20 Tellus-frågesport [9760242]
2.00 Frågespel [9563819]
3.00 Dolt ord [9567635]
4.00 Sudoku [9470155]
5.00–6.00 Frågespel [9474971]

5.50 Väder [57278505]
6.25 God morgon Finland [14414499]
9.10 Vad ska vi äta idag? [5820673]
9.15 Känslor och dofter [2003895]
Människor kring Cassies öde. En amerikansk underhållningsserie om livet i Genoa City.
10.05 Frågesport [4845789]
10.50 Emmerdale [7687673]
11.20 Köpkanalen [9269692]
12.40 MTV3 Chatt [1544654]
13.55 Kändisspelaren [351079]
14.25 Frågesport [709692]
14.55 Intensiven [3786692]
15.50 Nöjesnytt [2607789]
15.55 Frågesport [156893]
16.30 Nyheter [620692]
16.35 Bondbruden [5780147]
17.30 De vackra och de djärva [730924]
17.55 Vad ska vi äta idag? [7916437]
18.00 Emmerdale [269925]
En serie om livet i byn Emmerdale.
18.30 Uniikki [277944]
19.00 Sjuans nyheter [266383]
19.15 Ekonomi nyheter [902334]

19.25 Dagens väder [2664963]
19.30 Dolda liv [669876]
20.00 Kärlekens anatomi [439578]
Amerikansk dramaserie. Glädje och sorg.
21.00 Flykten [639760]
Maktombyte.
22.00 Tians nyheter [784370]
22.20 Resultatrutan [6177470]
22.30 Keno [643418]
22.31 CSI [100627925]
23.30 CSI [656437]
Betong och värmebehandling. En amerikansk polisserie om polisens kriminaltekniker som har tillgång till de nyaste rättsmedicinska metoderna.
0.30 Kolmas kivi auringosta [5190277] Del 2. Den osynliga lådan. Gamle Dick sitter fången i en källare samtidigt som nye Dick planerar att erövra jorden. Basketstjärnan Dennis Rodman medverkar i avsnittet.
1.00 Vinstpotten late night [9776635]
2.15–5.50 MTV3 Chatt [50567884]

” När man spelar på konstgräs så gör man oftare taylor!

MESS FRÅN ”BOLLKALLE”

debatt

Tunnel och utsläpp

■ I diskussionen om en tunnel till Föglö har vi gjort en enkel jämförelse. Det gäller klimatpåverkan, alltså koldioxidutsläpp, från trafiken. Vi har valt att inte spekulera i framtiden, biltrafiken ökar säkert en del. En liknelse: koldioxid är för jordklotet som övergödningen för Östersjön.

Enligt uppgift förbrukade Föglöfärjorna senaste år 1.200.000 liter bränsle och forslade c:a 100.000 bilar, enkel resa. Det blir 12 liter per bil och överfart. I koldioxid till atmosfären ger dagens lösning alltså 3.200 ton årligen. Med tunnel via Flaka/Bråttö ersätter färjesan 14 km bilkörning. Om 100.000 bilar kör 14 km blir CO2 utsläppen från dessa 300 ton koldioxid. Det norra alternativet från Svinö/ Degerby har en bilresa på 10 km. Utsläppen blir då 220 ton. Till detta läggs tunneldriftens energi, ventilation och

Skärgårdstrafik. ”Miljövinsten med fast förbindelse är märkbar, koldioxidutsläppen minskar med 70–80 %. Dessutom finns vinster för både samhälle och trafikanter, tidsvinsten för resenären inte att förglömma.” skriver vattenskyddsföreningen. På bilden Knipan. Foto: ERKKI SANTAMALA

pumpning, det är c:a 1.300.000 kWh el. Med ”mellaneuropeisk” elmix ger det 560 ton koldioxid. ”Nordisk” elmix är miljövänligare och ger 130 ton koldioxid på årsbas. Kanske skall tunneln ha eget vindkraftverk med lagring och nollutsläpp av koldioxid?

Miljövinsten med fast förbindelse är märkbar, koldioxidutsläppen minskar med 70–80 %. Dessutom finns vinster för både samhälle och trafikanter, tidsvinsten för resenären inte att förglömma. När det gäller byggandet så är tunnelns miljöpåverkan långt

mindre än färjbyggen med trettio års intervall. Tunnelbygget ersätter delvis annan bergbrytning. Däremot är de vägbyggen/ombyggnader som blir en följd av Bråttöalternativet både i Lemland och Föglö, c:a 10 km väg, konkreta ingrepp i miljön både beträffande byggandet och framtida påverkan från trafiken.

När man studerar den åländska skärgården och dess trafik syns att motsvarande vinster finns i princip överallt. Viktigast med tunneln blir därför att den placeras som en hörnsten i ett framtida totalt trafiksystem. Ur denna synpunkt kan det vara långsiktigt lönsamt att för fasta förbindelsens del välja ett dyrare alternativ men få kortare tunnel och kortare körsträcka. Vi vet att både krav på miljöåtgärder och tryck på den löpande ekonomin i form av bränslepriserna ökar för såväl bilister som färjor. Ålands vattenskyddsförening

Joe Brandt är redan straffad

■ Prosten Joe Brandt i Jomala ”slipper” disciplinära åtgärder enligt en notis i måndagens Nya Åland efter domkapitlets i Borgå beslut. Vad då slipper? Har domkapitlet börjat se mellan fingrarna och mildrar sitt ”straff” för allt illa man är övertygad om att han gjort? För att han äntligen hade vett att anhänga om pension? Man kan bara konstatera att Joe Brandt redan är straffad, hårt. Men för vad?

Som medlem i Jomala församling vet man ingenting. Inom kyrkan har man ju den fantastiska möjligheten att dölja allting bakom rubriken ”ärenden av självårdande karaktär”. Det betyder att man kan säga vad som helst om en annan mänska utan att den berörde någonsin får veta vad han eller hon beskylls för. Vilket gör det omöjligt att kunna vare sig bemöta eller försvara sig. Är det det som Joe Brandt råkat ut för?

Så var det den ”bristande skötseln av ekonomin”. Har Joe Brandt försvillat kollektpengarna, tagit ut dubbel lön eller slängt räkningarna i papperskorgen? Nej knappast, då hade väl polisen varit inkopplad. Enligt välunderrättat håll handlar det om formella fel som uppdragades när församlingens ekonomi granskades. Granskar man alla församlingars ekonomi lika kritiskt hittar man antagligen formella brister både här och där och kanske mer än så. För övrigt är väl kyrkoherdetjänsten i Jomala fortfarande Brandts eftersom han, enligt vad som tidigare stått i pressen, inte går i pension förrän april nästa år?

Förhoppningsvis lediganslås tjänsten på nytt snart då det fann bara en sökande. Jomala församling behöver valmöjlighet.

Församlingsbo

MESSA NYAN

Sänd SMS/MMS till 0457-3234444

■ Partiet FS försvarar näringschefens budgetblunder! Näringsministern är gift med en partimedlem i FS! H från bara en slump?

■ Säkert, men har det blandats vatten i matolja samt pyrolysolja i förbränningsprocessen tidigare? 0400.

■ Det hade nog funnits bättre alternativ än den ”sillsallad” av olika hastighetsbegränsningar som Tekniska verken nu beslutat om i Mariehamn, t ex generellt 40 km med några 30 undantag. Och varför inga åtgärder på den olycksdrabbade Storgatan? Jag saknar realism och omdömesförmåga hos beslutsfattarna. 040.

■ Jösses då! Ålandska Paf annonserar på engelska i Husis. Kanske finlandssvenskarna inte kan svenska längre. 040.

■ Helt sakenligt och nödvändigt att ge en anmärkning, Arne S! Åtgärder mot GH som är den huvudsakliga känns frestande men är kanske ändå orealistiska? Skulle innebära att man förde saken till domstol. Stå på er, LR och Arne! Dom värsta belackarna vet inte vad dom pratar om. 040.

■ Elof Johns avslutar Godbymässan med att säga att ni ålänningar klarar er själva, utan export av människor, kunskaper,

förmågor utifrån. Välkommen till Åland! 0457.

■ Vart det till slut så att bara Arne Alligator högg Linnea? 0457.

■ Lidl i DN 13.11.08 ”För att hindra hemlösa” från att ta slängd mat från soporna har Lidl förgiftat maten. Men maten försvinner ändå... Lidl är polisanmäld. 0457.

■ Någon som saknar en barncykel? En svart och röd Grand junior med många växlar står i korsningen Kyrkvägen-Åkergränd, Godby. Har stått där ett bra tag nu. 0457.

■ Alla som vill uppleva ett oförglömligt kul äventyr, kom till Föglö! Här är det alltid fullt igång och händer alltid en massa spännande saker med spänning och skrätt! Det är nästan som Stockholm! Föglö till Ålands huvudstad!! ”Vill ni vara med om något jätteskoj, kom till Föglö och köp oboy” så skulle nationalvisan på Föglö vara <3 040.

■ Då man vill bjuda damer på kaffe, betyder det ofta att man är ute i andra ärenden. 040.

■ På Åland finns det personer som arbetar med kommunala ungdomsfrågor och som har minderåriga ensamma hemma som super skriker och skräpar ner. Man kanske ej ska jobba med andras ungar då man ej klarar av dom egna. 040.

■ Hm, blev det inte lite fel.. Hela Åland ska leva, utlokalisering av jobb i skärgården pratades det stort om, nu ska trafiken skäras ned. Sen går det tydligen bra att marknadsföra Ålands vackra skärgård under sommaren. Men den skulle väl inte vara lika trevlig att komma till om den var helt obobodd och utan service. Dessutom är den vår landsväg, trafiken. Bygg fler tunnlar istället så slipper vi tjaftet, då har vi vägar som resten av kobben, som just det är en kobbe det med! 040.

■ Vet politikerna när partikelfilter jobbar och alla som bor i stan skulle måsta skrota sina bilar men dom kör väl så miljövänliga bilar. Kör 800 meter på jobb och sen 800 hem, inte hinner katalysatorn börja jobba på den tiden så det är värdelöst. 0457.

■ Omg, 30 km/h!? Sänk till 5 istället, så får polisen ännu mera att göra, ta fast fotgängare och ge böter för ”fortgående” och böter till alla som rullar fram för fort i sina rullstolar och rullatorer :) 040.

■ Bra ledare 17.11, Hajje! 040.

■ Min limegröna mountainbike av märket GT, modell Timberline stals från Trobergsgränd förra veckan. Om ni har sett den, snälla ring 040 722 5479.

■ Snälla politiker, om den som håller på med curling på Åland får en egen hall varför kan inte jag få

en galoppbana för mina vandrare pinnar? Jag vet en sydafrikan som håller på med samma sport så på det sättet kan vi få hit en turist också? Snälla politiker. 040.

■ I Finström säger man ”Det måste få kosta”. Visst, visst det måste få kosta, ingen fara. Vi lånar till räntorna. Finströmare.

■ Personligen skiter jag i om pengarna går till Tyskland bara jag får billigare mat! H från välkommen kära Lidl.

bilbärgare som frisörer! H från dålig bilförare med snygg frisyrl

■ När man spelar på konstgräs så gör man oftare taylor! H från bollkalle.

■ Det blir dyrare att stå i telefonkö till ACS än att gå till privatläkare! 0457.

■ När man skickar ett mess till Nyan på dagen så är messet i tidningen dagen efter. Till Gamlan tar de ett dygn längre! Heja Nyan ni är bäst. 0457.

■ Väntar ivrigt att Lidl ska öppna på Åland. Hej från tunn börs.

■ Hallå alla åländska ungdomar, sök till polissskolan. Det är hög tid att det kommer nytt blod till polisen och får något gjort. 0457.

■ Det är unga ivriga grabbar som jagar sjöfågel – en ålandstradition sedan 1500-talet. Folk går i skola och arbetar på vardagar och jagar lediga helger i dagsljus, istället för att supa och ligga hemma bakfull och inte tåla dova smällar. Låt ungdomarna i Hellestorp jaga ifred! Granne.

■ Någon på Åland som använder Game Maker? 0457.

■ Största felet med Mise tycks vara att det är skit i ledningen. 0457.

■ Oj ! Vad dom talar skit i lagtinget. Förstår dom själva vad dom talar om? Det verkar inte så. Vuxna människors lekskola. Mvh Britt-Marie Pettersson.

■ Får man lagra skräp i trapphus som barnvagnar, kartonger mm. Brandrisk! Sådant skräp brinner bra och rökfyller ett trapphus snabbt. Tänk på det latmaskar! 0457.

■ Tack för dom fina orden i torsdagens Nyans ros som ni 08-mammor skrev. Hälsar Charlotte på barnrådgivningen.

■ Nu väntar vi med spänning på vem som prickas när Alandicafakturorna börjar droppa in... 0457.

■ Hej, jag antar att det var du Adam som var och tittade på mig i lördags :) det gick inte att ta miste på dina blickar, bjud mig på kaffe så blir jag glad :) 0457.

■ Mycket bra ledare av Harriet T. Allt hon skrev är sant. 040.

■ Äntligen 30 i stan, kan ju lägga ut fartbumpers och en rondell i varje korsning på samma gång. FIN.

■ Blå herrcykel finns vid Hälsostigen. 040.

■ Inte undra på att Sundqvists buss har bara gamla bussar när man ser priset på shopping resa till Sverige. 040.

■ Monarkdamcykel, gul, ny, hittad. Står vid Notudden vid Svibybron. M.E.E.

HÄLGE

ZITS

”Det vore ekonomiskt oansvarigt att inte ansöka.

LENA HERRMANN, VD FÖR DAGENS NYHETER OM ATT DN SÖKT PRESSTÖD.

ledare

Nina Fellman
Epost: nina.fellman@nyan.ax
Telefon: 528 441

Mitt i allt

Nina Fellman

En liten dolm för mänskligheten...

Det finns vissa projekt som kräver sin kvinna. Vi som mognar sent kommer inte till dem förrän långt upp i åren. Jag kan nu med stolthet meddela att jag passerat en viktig milstolpe i livet. Jag har, med mina egna händer, tillagat kåldolmar. En plåt med läckra, doftande små kålinlindade paket, precis som min mamma gjorde dem.

Jag hade förmodligen kommit till det tidigare om jag inte hade varit vegetarian i 20 år. Efter att jag började med kött igen har jag sakta lärt mig vad jag gillar och inte gillar. Som barn hade jag två oslagbara favoriträtter, mald leverbiff och kåldolmar. Jag har inte riktigt nått mognadsnivån för att börja med äta lever igen, men kåldolmar har jag suktat efter sedan jag härom veckan åt mycket goda sådana på Indigo.

Sagt och gjort. Där stod jag i köket med två kålhuvuden, ett kilo köttfärs och tre olika recept. Efter visst tankearbete uppnåddes en kompromiss och arbetet inleddes. Det avslutades 3 timmar och 20 minuter senare. Hela huset luktade, ja ni vet vad det luktar när man steker kål. Resultatet av mina ansträngningar belönades av min man med omdömet; ”Det smakar ju inte illa.” Yngsta sonen åt bara köttet inuti, och dottern bara kålen utanpå. Jag åt tre hela kåldolmar, och måste sedan sitta bakåtlutad hela kvällen för att inte applicera något tryck på min övermätta mage.

Jag brände mig två gånger på kokvattnet till kålen, och de fördärvade kålhuvudena måste kokas tre gånger längre än det stod i något recept. Kom ihåg det, den som tänker försöka!

Färsen, som verkade så enkel att svänga ihop innehöll till slut fler ingredienser än min systems hemlagade baklava. Det blev kål över i övermått som jag inte nåndes kasta, och när alla var mätta och proppmätta fanns det kåldolmar kvar till ett helt kompani.

I morse hade jag tänkt ta med mig ett par dolmar till lunch, men då tog det stopp. Inte en kålbit till på några dagar. Inte så mycket som en doft.

Hur husmödrar fordom kunde åstadkomma ”enkel” husmanskost som detta, samtidigt som det varken fanns tvättmaskin, diskmaskin eller frys övergår mitt förstånd.

Som det känns just nu kommer jag knappast att ge mig i kast med kåldolmar på ett tag, så det är bäst att skriva ner följande instruktion till mig själv innan jag glömmar: Mera salt. Mera sirap. Koka kålen mera. Vädra hela tiden. Gott blev det.

Förtroendet i gungning mellan center och liberaler

Svårt samarbete. Centern och liberalerna jobbar tillsammans i landskapsregeringen, men helt smärtfritt är det inte med det ömsesidiga förtroendet. Bilden är tagen när landskapsregeringen presenterade sitt budgetförslag. Från vänster kultur- och utbildningsminister Britt Lundberg (c), lantrådet Viveka Eriksson (lib), finansminister Mats Perämaa (lib) och finanschef Dan E Eriksson. Foto: ERKKI SANTAMALA

Politiker är bara människor. Kanske det är därför gammalt groll inte försvinner, även om det borde göra det i politiken.

Någonting är på gång i åländsk politik, någonting som inte syns på ytan men som mullrar desto mer på djupet.

Det finns ett glapp i förtroendet mellan regeringspartierna, och den klyftan djupnar allt mer. Förra veckans budgetdebatt, behovs- och resursplanen och fredagens pressinformation om prickningen av näringschef **Linnea Johansson** visar att våra två stora partier, de som på pappret borde ha ganska lätt att samregera, inte alls trivs tillsammans.

I centrum för många av konflikterna står lagtingsledamot **Olof Erland**. Det är han som dominerar den liberala lagtingsgruppen så till den grad att man ibland undrar om det är han som leder landskapsregeringens arbete. Det är han som försvarar landskapsregeringens agerande i besvärliga frågor. Det är han som gång på gång relaterar diskussioner och beslut till sin person, sin tidigare roll som näringschef och den nesliga avsättningen.

Att lantrådet **Viveka Eriksson** håller en tämligen låg profil gör inte saken bättre. Inte heller att finansminister **Mats Perämaas** budget inte till alla delar tycks förankrad i centergruppen. Tvärtom, flera centerpartister uttrycker utanför plenisalen stark tvekan till den ekonomiska

politikens utformning i behovs- och resursplaner.

I fallet Linnea Johansson har centern och liberalerna olika ståndpunkter. Det kan direkt relateras till de två svåra beslut som fattades av den förra landskapsregeringen, om Olof Erland och tidigare kanslichefen **Elisabeth Naucér**.

Då löste man konflikterna kring dessa två personer med kostsamma förhandlingslösningar där man i stället borde ha varit konsekvent på det sätt som kanslichef **Arne Selander** varit med budgetöverskridningen med Ålandsdagarna. Kanske gjorde man det då av feighet, kanske av något slags missriktad humanism, men bra blev det inte.

Då gick man inte till botten med vad som egentligen var problemet med dessa två tjänstemän, och därför känns det dubbelt orättvist att man nu gör det med Linnea Johansson, även om det kanske på lång sikt är rätt väg att gå för att få ordning på ansvarsfördelningen i förvaltningen.

Inom centern finns också en påtaglig oro för hur rollen som det mindre och därmed mindre inflytelserika partiet i landskapsregeringen ska påverka väljarstödet.

Innan nästa val är det ännu tre långa år kvar då man ska vara med och ta ansvar

för en politik man inte riktigt tror på, med en regeringspartner man inte riktigt gillar, samtidigt som oppositionen lockar med sakfrågor som centern har svårt att stå emot.

Inom liberalerna finns en rädsla, fullt befogad verkar det, att det inte går att lita på centern. Därför har man i vissa viktiga frågor kört sitt eget lopp, fört sina egna förhandlingar och till viss del hållit regeringsparten på avstånd. Det gäller till exempel förhandlingarna om Lissabon-avtalet, delar av budgetprocessen.

Det är knappast så att regeringen är i allvarlig gungning ännu, men det finns klart oroväckande signaler. I en tid när Åland sannerligen är i behov av breda samförstånds lösningar tycks inte ens de politiskt stabila mittenpartierna förmå att överbrygga sina personliga motsättningar och sitt gamla groll.

Detta är dubbelt oroande eftersom det, hur man än vänder på det, inte finns något annat givet och starkt regeringsalternativ än det vi nu har.

Nina Fellman

KOMMENTERA LEDAREN PÅ

nyan.ax

Nya Åland

Grundad 1981.
Utkommer måndag, tisdag, onsdag, torsdag, fredag och lördag.
Medlem av Tidningarnas förbund.
Kontrollerad upplaga 2007:
7.285 ex.

FÖRLÄGGARE
Nya Ålands Tidningsaktiebolag
ADRESS
Pb 21, 22101 MARIEHAMN
Uppgårdsvägen 6
Öppet mån-fre kl 8.30-16.15
KONTAKTER
Tfn (018) 23 444 (kl 8.30-16.15)
Nyhetstips: Ring, skicka SMS eller MMS 0457 323 4444
e-post: redaktion@nyan.ax
Nya Ålands hemsida
www.nyan.ax

Annonssavdelning och administration: fax (018) 23 450
Redaktion: fax (018) 23 449
DISTRIBUTION
Vid utebliven tidning ring Posten tfn 22 777 vard kl 7-14 övriga tider telefonsvarare.
Nya Åland: tfn 23 444 vard kl 8.30-16.15.
REDAKTIONEN
Chefredaktör & ansvarig utgivare: Nina Fellman
fn (018) 528 441
nina.fellman@nyan.ax

Nyhetschef:
Anna Björkroos/Malin Tillström
tfn (018) 528 442
sport@nyan.ax
Arkiv: Marita Smeds
tfn (018) 528 465
arkiv@nyan.ax
Familjeredaktör:
Kiki Alberius-Forsman
tfn (018) 528 451
Kulturredaktör: Jan Kronholm
tfn (018) 528 466
kultur@nyan.ax

Sportchef: Johan Larsson
tfn (018) 528 462
sport@nyan.ax
ANNONSAVDELNINGEN
Delice Lindegren
tfn (018) 528 457
annons@nyan.ax
ADMINISTRATION
VD: Stefan Norrgrann
tfn (018) 528 447
stefan.norrgrann@nyan.ax
Ekonomichef:
Katrin Lindqvist tfn (018) 528 446

Prenumerationer:
Margareta Sävstrand
tfn (018) 528 443
prenumeration@nyan.ax

TRYCKERI Consa Print Ab,
Mariehamn, ISSN 0359-1414

PRENUMERATIONSPRISER
1.7.2008
Fortlöpande helår..... 189 €
halvår..... 100 €
kvartal 51 €

STOPPTIDER FÖR ANNONSER				
Publiceringsdag	Eller text & mindre annonser	Annonser större än 600 mm	Färgannonser	
Månd	fre kl 12	tor kl 14	tor kl 14	
Tisd	mån kl 12	fre kl 14	fre kl 14	
Onsd	tis kl 12	må kl 14	må kl 14	
Torsd	ons kl 12	tis kl 14	tis kl 14	
Fred	tor kl 12	ons kl 14	ons kl 14	
Lörd	tor kl 14	tor kl 12	tor kl 12	
Target: onsdagar kl 12.00.				
Tel. 0600-9-1219. 5,05 € +Isa				

Kartorna i Nya Åland är publicerade med tillstånd av Lantmäteriverket. © lantmäteriverket, tillstånd nr 364.

M:HAMN 02.45 L 13.45	→	ÅBO 07.00/08.15 → 19.15/20.15	→	M:HAMN 13.35 → 00.45 L
M:HAMN 23.55	→	H:FORS 09.55/17.00	→	M:HAMN 04.15
Passagerare med el. utan fordon skall vara på plats i check-in sen. 30 min före avg. varefter incheck, bilj.försäljning, ej kan garanteras				

www.tallinksilja.fi

SILJA LINE

Torggatan 14, tel 16 711 eller 06001 74552 alla dagar kl. 08.00-21.00
(1,64€/besvarat samtal+alltid insmsa)

TALLINK Check-in senast 30 min. före avgång			
Sthlm - Mariehamn - Tallinn			
18.00	→	00.50	→
10.00	→	05.00	→
01.00	→	10.00	→
04.50	→	18.00	→
Torgg. 14 • www.tallinksilja.fi tel 16 711 el. 06001 74552 (1,64 €/besvarat samtal + alltid insmsa)			

ÅLANDSTRAFIKEN tom 23.12-08			
MARIEHAMN-KAPELLSKÄR			
Måndag-lördag		Söndag	
MAR	KAP	MAR	KAP
08.00	→	09.15	→
16.00	→	17.30	→
15.30	→	12.00	→
22.00	→	17.30	→
		23.00	→
			20.00
Buss Sto-Kap avg från Cityterminalen 1h 50 min före fartygets avg. Buss Norrtälje-Kapellskärs ca 45 min före fartygets avg. Även buss Kap-Sto (färdtid ca 1h 20 min) efter fartygets ank. Bussen går via Norrtälje.			
Endast direkt bussanslutning till Uppsala från Rosellas ank. till Kapellskärs kl 17.30* samt till Rosellas avg. kl 12.00*. Bussen avgår kl 10.15* från Uppsala, Hjalmar Brantingsgatan/Tycho Hedéns väg. *Söndagar från 21/9 ansl. till Rosellas ank. kl 19.30 samt avg. kl 14.00. Bussen avg. kl 12.15.			
ÅLAND-STOCKHOLM dagligen		ÅLAND-FINLAND dagligen	
ÅLAND	STOCKHOLM	ÅLAND	ÅBO
01.10 L	→	03.30 L	→
04.35 M	→	14.25 M	→
09.55 M	→	23.45 M	→
14.25 M	→	14.10 M	→
14.10 M	→	01.00 L	→
23.35 M	→	04.25 M	→
07.45 M	→		
03.20 L	→		
1) Reservation för charteravgång. Kontakta vår resebutik för information. M=Mariehamn L=Långnäs			
Biljettförsäljning, incheckning och ombordstigning avslutas 10 min. före ord. avgång. Bokad bil skall vara incheckad och klar att köras ombord senast 30 min. före ord. avgång.			
Buss: transfer med Sundqvists, Mariehamn (Storagatan 2)-Långnäs 1h före avgång. Även Långnäs-Mariehamn alla avgångar, 12 EUR/person.			
VIKING LINE Storagatan 2, tel 260 11, bokn. 262 11 www.vikingline.ax			

Nöjeskryss på M/S Eckerö i höst!

Fredagar och lördagar kl.18.30 (buss från Mariehamn kl. 17.30).
Pris 30 euro/person inkl. buss- och båtresa t/r, 2-rätters à la carte samt underhållning (t. ex. 15/11 Tonart, 22/11 och 28/11 Soundway).

Turlista t.o.m. 30/4 2009 (lokala tider)

Från Eckerö alla dagar kl. 13.30 och kl. 18.30, fredagar-måndagar även kl. 8.30
Från Grisslehamn alla dagar kl. 10.00 och kl. 15.00, torsdagar-söndagar även kl. 20.00
Ej trafik: 24-25/12 samt 1-5/1 2009

Bussinformation: Nyhet! Nu går vår anslutningsbuss till Cityterminalen i Stockholm vid alla båtankomster. Från Cityterminalen kl. 7.45 till 10-turen, kl. 12.45 till 15-turen och kl. 17.30 till 20-turen. Till Uppsala från 13.30- och 18.30-turen. Från Uppsala Hjalmar Brantingsgatan (Willy's) kl. 8.00 och 13.00 till 10- resp. 15-turen. Från Mariehamn, Bussplan 1 h före båtavgång. Till Mariehamn efter båtankomst.

Bokning tel. 28 300, växel 28 000. Grisslehamn 0175-258 00.
Bokning även på www.eckerolinjen.ax

ECKERÖ LINJEN
Torggatan 2, 22100 Mariehamn

Ta en paus...

Alla dagar M:hamn Sthlm
10:00 → 15:45

Sthlm M:hamn
Sönd-Tisd 18:00 → 02:00
Onsd-Lörd 18:00 → 03:30

BIRKA PARADISE
Bokning tel 28 040 www.birka.se

Fem-dygns-prognos

nyan.ax

TISDAG 18 NOVEMBER 2008

dagens ålänning

"Jag jagar spöken och ormar"

I dag träffar vi Dagens ålänning **Anette Gammals** i lagtingets kansli där hon sitter och jobbar vid sitt skrivbord med diverse saker.

Hej Anette vad brukar du göra på fritiden?

– Jag brukar vara ute i Lumparland i vårt fritidshus och jaga ormar och spöken. Nej jag skojar, men jag brukar jaga lite annat också tycker jag om att läsa och träffa vänner.

Hur länge har du jobbat här?

– I kansliet 25 år men i själva lagtingshuset 35 år, ganska länge.

Jo det håller vi med om. Längtar du till julen?

– Jo det gör jag. Jag tycker om stämningen, musiken och den goda maten. Fast julkalpar får jag inte, dom tigger jag till mig på förhand!

Vad ska du göra i dag när du kommer hem?

– Jag får se lite, om jag hinner ska jag fara och hälsa på en bekant i Sund men det får jag se sen när dagens plenum slutar.

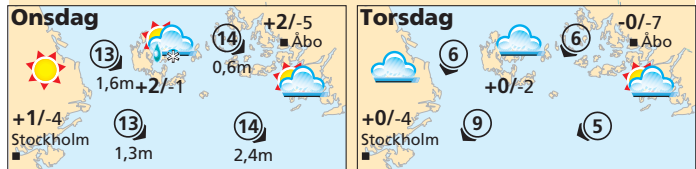
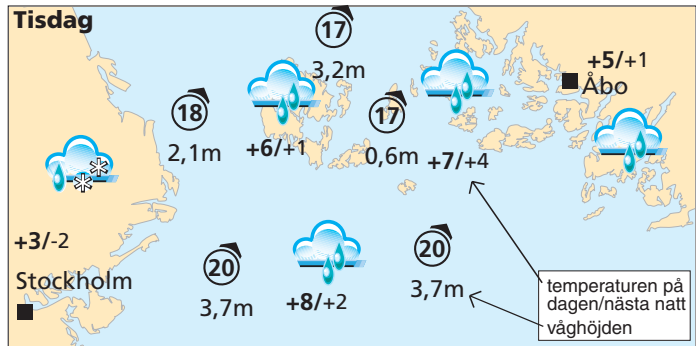
Till sist, vem vill du hälsa till?

– Jag vill hälsa till alla Brändöbor och speciellt Lappoborna!

Text & foto:
CAROLINE THÖRNROOS (PRAO)
redaktion@nyan.ax

35 år i lagtinget. Anette Gammals har servat politikerna i många år och trivs bra i lagtingskansliet. Efter jobbet ska hon troligtvis till Sund och hälsa på en bekant.

I går kl 14

	temp.	moln.
Jomala	+3	☀ ☁
Åbo	+0	☀ ☁
Helsingfors	+1	☀ ☁
Stockholm	+2	☀ ☁

För ett år sedan

	temp.	moln.
Jomala	+4	☀ ☁
Åbo	+3	☀ ☁
Helsingfors	+4	☀ ☁

Utomlands i går

Köpenhamn	+7	Madrid	16
Oslo	+2	Rom	16
Bryssel	+9	Aten	19
Moskva	+5	Las Palmas	23
London	+6	Phuket	31
Paris	10	Peking	+7

Solen i dag

	Upp	Ner
Mariehamn	8:48	16:03
Helsingfors	8:29	15:42
Stockholm	7:51	15:16

METEOROLOGISKA INSTITUTET

Värdertjänsten Tel.060010600 3,95 /min +Isa

Kålsoppa

500 gram vitkål
1 morot
4 medelstora potatisar
3 kryddpepparkorn
1 lagerblad
1 liter vatten samt ev. 1 buljongtärning, grönsaker eller kött
200 gram rimmat fläsk (valfritt)
3 msk hackad persilja

Koka upp vatten med kryddpeppar, lagerblad och buljongtärningar. Strimla kålen. Skala och dela potatis och morötter i grova bitar. Lägg ner i det kokande vattnet. Skär fläsket i tärningar och lägg i. Koka soppan på medelvärme under lock i minst 20 minuter. Tillsätt hackad persilja på slutet och smaka av med salt och vitpeppar. Servera med god senap och gott bröd.

TIPSA 0457 313 4444 **MESSA 0457 323 4444** **RING 018 23444**

Nu har vi **kvällsöppet** tisdag, onsdag & torsdag till kl. 20.00

Kaffestugan Svarta Katten
Norragatan 15
tel. 21 599

Öppet: må, fre 10-17
ti, ons, to 10-20
lörd. 11-16

BILREPARATIONER

- Hjulinställningar
- Besiktningskontroller
- Ombesörjer besiktning
- Service

TAGES
BIL & MOTOR

Fabriksg. 4. Tel 19 805, 0400 825 929

★★★★ **KALMERS** ★★★★★

NYHET I LAGER

GARMIN
nüvi 255WT
Med kartor över hela Europa

€299

VIKINGAGRÄND MÅN-FRE 8.30-17 LÖRD 10-14
TEL 12 012 WWW.KALMERS.AX

JULLUNCH

Lillajulhelgen
Lö 29.11 kl. 13-21,
sö 30.11 kl.13-19

Luciahelgen
Lö 13.12 kl.13-17,
sö 14.12 kl.13-19

MENY
Liten julassiett
Jultallrik
Fruktkompott med
Cointreaugrädde

2 rätter m kaffe 22 €
3 rätter m kaffe 29 €

Luciadagen 13.12 får vi besök av Finströms lucia med följe!

Boka bord på tel 41170

GODBY HOTELL
hotell • restaurang • café
Engelsgränd 2, 22410 Godby
tel +358-18 41170

HINNER DU STANNA?

SÄNK HASTIGHETEN!

Ålands landskapsregering

DATA GROUP
Skarpansv. 26, tel 13 536, fax 16 566
Öppet: vardagar 8.30-17.00
lördagsöppet 10-14

MP 2550CSP

erbjuder hög produktivitet och många möjligheter till specialanpassning. Kopiera, faxa eller skanna i färg.

RICOH
Business & Service Center

MKAB.COM
Skarpansv. 26, tel 13 536, fax 16 566
Öppet: vardagar 8.30-17.00
lördagsöppet 10-14

datorer • nätverk • skrivare • kopiatorer • service • kassasystem • kontorsmöbler • kontorsmaterial

HESTRA arbetshandske

Fermium zone

- Vattentät
- Vindtät
- Ventilerade

26€/par

colorama **Färghuset**

Möckelörondellen tfn 16 216 . Öppet: vard 8-17.30, lörd 10-14

NYTT LEDIGT ANNONSUTRYMME

Kontakta annonsavdelningen, tel 23 444, eller e-post: annons@nyan.ax

Nya Åland
☆☆☆